D'ACI I D'ALLA

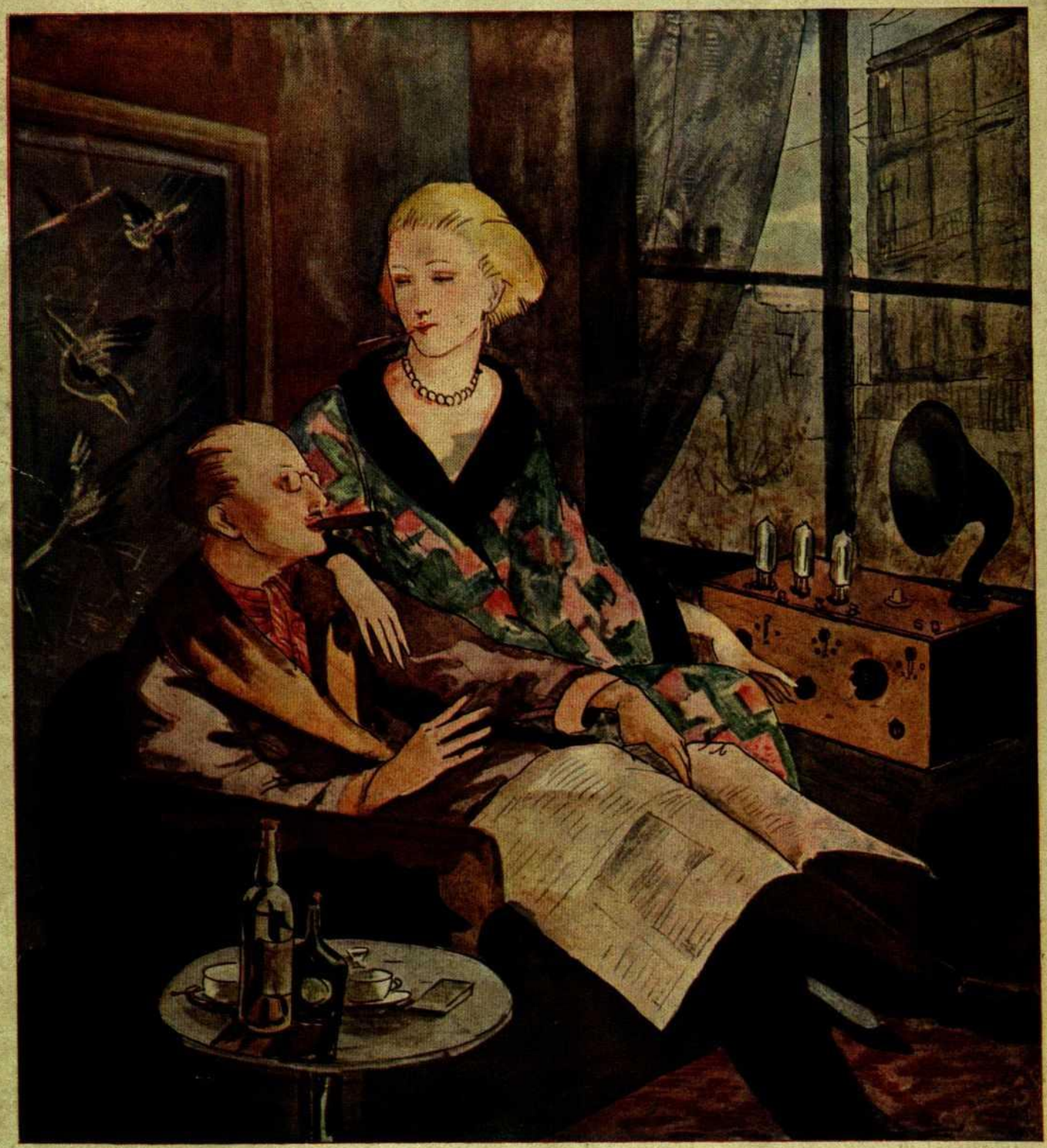

MES DE GENER · ANY 1925

Ameu un interior confortable i harmoniós

Voleu permetre que vos ajudem a compondre un conjunt que farà la joia dels vostres ulls i donaran a vostra llar un segell personal?

Nostres dibuixants estan a vostra disposició per a cooperar a la realització de l'interior que vos haveu imaginat.

El projecte que vós ens suggeriu serà escrupolós i fidelment executat.

Amb l'experiència de 73 anys d'actuació dels

TALLERS REIG

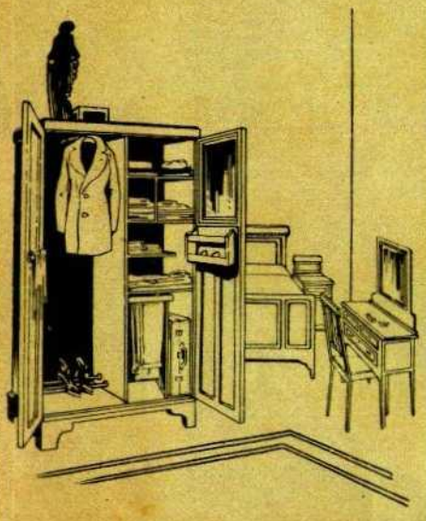

Tots els complements dels nostres mobles són executats en nostres tallers.

Nostra organització vos dóna el doble avantatge.

Estem facultats per seguir en nostre taller, pas a pas, el desenrotllament de vostre pla i sa execució ràpida i puntual.

Realitzem una positiva economia per no tenir les despeses de botiga.

Si no teniu la possibilitat de venir-nos a visitar, voleu fer el favor de demanar nos nostres idees i preus del nostre extens catàleg?

TALLERS REIG

Casa establerta l'any 1852

Carrer Enric Granados, 21
Barcelona
Telèfon 2085 A.

Fàbrica d'Orfebreria d'Art

JAUME SALES BALMES

Coberts : Safates : Articles per a Hotels : Orfebreria d'art i novetats en Argentat : Articles de taula d'argent de llei : Plata Salmes

Fàbrica i Oficines: Enna, 100-104 (P. N.)
Barcelona
Vendes al detall: Portaferrissa, 4 : Telèfon 1503 A.

CAFÈ COLÓN

PROPIETARI: HOTEL COLÓN, S. A.

RESTAURANT DE PRIMER ORDRE

SALONS PER A BANQUETS

DIRECCIÓ REGÀS

CONCERTS SELECTES
BLAI NET
TARDA I NIT

PRIMERA ESTACIÓ
RADIOTELEFÒNICA

LA MILLOR TERRASSA
CONEGUDA

APERITIUS

GELATS

PIANOS
PIANOLA - PIANOS

ÚNICS
INSTRUMENTS QUE
PODEN OSTENTAR LA
MARCA

PIANOLA

CENTRAL:
PASSEIG DE GRACIA, 35

SUCURSAL:
BONSUCCÉS, NÚM. 5

BARCELONA

COMPANYIA ANÒNIMA DE PRODUCTES QUÍMICS

MONCADA, 23 — BARCELONA — TELEFON 31 A.

Acid sulfúric especial per a acumuladors : Aigua bi-destil·lada

ESPECIALITATS

Acid sulfúric
Acid muriàtic
Acid nítric
Sulfat de alúmina
Sulfat de ferro
Sulfat de sosa
Sulfat de zenc

Acid sulfúric, clorhídric, nítric i amoníac, puríssims. — Acid sulfúric especial per a acumuladors. — Acid muriàtic especial per a tartrats. — Acid muriàtic especial per a curtits. — Acid nítric especial per a metal·laris

Bisulfat de sosa
Sosa càustica líquida
Sulfur ferrós
Aigua bi-destil·lada
Mini de plom
Litargiri
Alums

CADBURY

Exquisits
Bombons
King George
Prince of Wales
Royal Windsor
Bournville

Cadbury's Bombones

Venta al major
MANUEL DE CHÍA I GRASSI
Ausias March, 50
Barcelona

B A S & TARRIDA

SASTRERIA
CONFECCIONS
GÈNERES DE PUNT
CAMISERIA

FERRAN, 24 i 26
TELÈFON 109 A:
BARCELONA

Josep Sauleda

FABRICA DE LONES

Lones de tots els gruixos i amplades, per a cobertes de carruatges : Lones impermeables en color per a capotes d'automòbils : Lones per a velams, vaixells, encerats, cobertes de vagons, tendes de campanya, platja, etc. : Lones en colors sòlids per a pavellons de magatzems i cases particulars : Fabricació en gran escala de teles per a tota classe d'espardenyes i calçat

San Pol de Mar (Barcelona)

Bombons
FRY'S

Selectes assortits envasats en capses força elegants
Venta al major

Manuel de Chía i Grassi
Ausias March, 50.-Barcelona

C A M I S E R I A

MITGES I MITJONS IRROMPIBLES

Rodríguez & Ferrer

Boquería, 36 i 38 — Telèfon 2057 A.—Barcelona

LARDINA

LA MILLOR DE
LES MANTEGUES PER A CUINA

DE VENDA EN TOTS
ELS ULTRAMARINS

ÚNICS FABRICANTS:

RIERA I RUIZ, S. EN C.

PALLARS, 210 (S. M.) - TELÉFON 436 S. M.

BARCELONA

MARCA REGISTRADA

La LARDINA, usada en cuina i pastisseria, substitueix amb avantatge a les mantegues de vaca i de porc. És millor i més fàcilment digerible que l'oli d'oliva. Eminents metges i higienistes recomanen la mantega de coco pura com el millor dels greixos comestibles. La LARDINA és una mantega excel·lent per a fregits i per a pastisseria.

RADIO ELECTRA

CASA EXCLUSIVA EN RADIOTELEFONIA

Aparells de galena i válvules : Accessoris i peces per a la construcció.

RAMBLA
DE CATALUNYA, 44

Advertim als nostres subscriptors i lectors que l'Administració de D'ACÍ I D'ALLÁ està confiada a la

Llibreria Catalònia
Plaça de Catalunya, 17 : Barcelona

BAS & TARRIDA

FERRAN, 24 i 26
TETÈFON 109 A.
BARCELONA

SASTRERIA
CONFECCIONS
GÈNERES
DE PUNT
CAMISERIA

EREBUS
S. A.

CALEFACCIO
VENTILACIÓ
FUMISTERIA
SANEJAMENT

§

ELS GRANS EDIFICIS ADOPTEN LES NOSTRES INSTAL·LACIONS

BARCELONA
Rbla. Catalunya, 44
Telèfon 4241 A.
VALÈNCIA
Poeta Quintana, 4

REMINGTON

La
màquina
portàtil
per
excel·lència

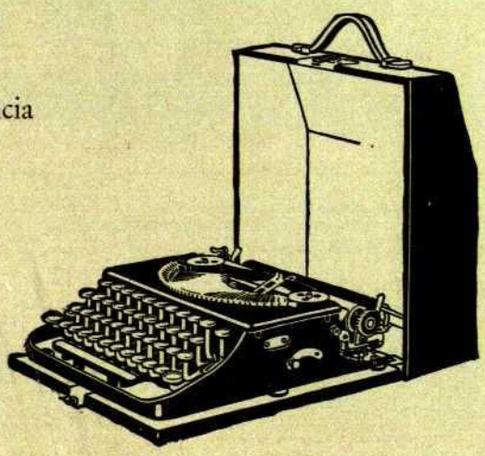

TRAFALGAR, 6 — BARCELONA
i en totes les més grans capitals i poblacions importants del món

CASES QUE RECOMANEM

JACINT ÁVILA
Decoracions :: Armadures, estopa i guix
Passeig de Sant Joan, 73 : Telèfon 306 S. P.

A. VECIANA OLIVÉ
Objectes d'art granat fi amb muntura or de llei, Eibar i Toledo : Ferran, 7 (davant Ptge. Madoz)

ACADÉMIA COTS
COMERÇ, IDIOMES, ETC.
Carrer dels Archs, 10 :: Telèfon 5041 A.

CICLOS MOTOS SPORTS SANROMÁ Balmes 62 Tel. 1445-A Barcelona

MAGATZEMS POMPEYA
Mobles de totes classes. Especialitat en mobles americans per a despatx — SALMERÓN, 75 — Telèfon G. 1746

aedon
PIANOS, AUTOPIANOS I ROTLLES
Passeig de Gràcia, 62
BARCELONA

AU CORSET ELÉGANT
Casa exclusiva en faixes de goma, en tricot, a 11 pessetes, i en seda, a 20 ptes. : Pl. Sta. Anna, 4, i Canuda, 28

Els aparells «Vitus» són veritables mobles de luxe

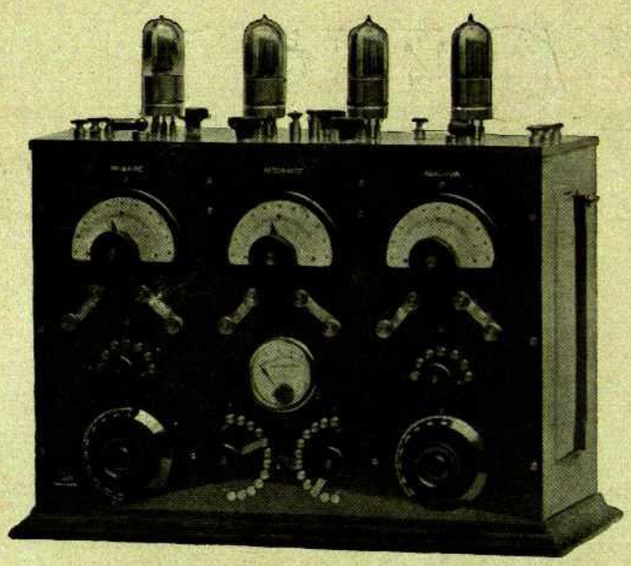

Grandiós assortit en peces i accessoris de totes menes

VITUS MUNDIAL III

BOMBETES
MINERVA

Corts Catalanes, 460 Barcelona

T. S. H.
KENNETY

The Royalty K of Radio

LOPEZ AZNAR

Rbla. Vat. CASPE, 12, ENTR.
BARCELONA

LOS CONDENSADORES DE PRECISION Y EXACTOS SELFS

TaF

TAVERNIER FRERES MONTREUIL

DEPOSITARIO

J. AOUSTIN
INGENIERO
ARAGON 262
TEL. 675 G
BARCELONA

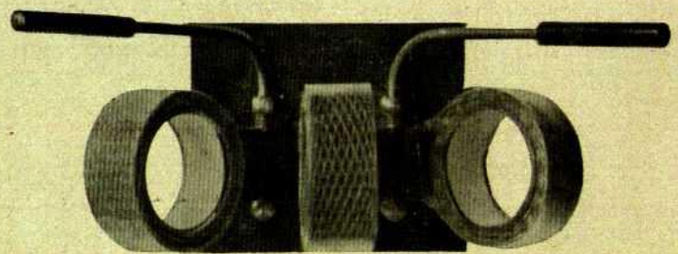

RADIOTELEFONIA
J. P. M.

ELS MILLORS APARELLS PER A LA RECEPCIÓ DELS CONCERTS EUROPEUS SÓN, SENS DUBTE, ELS DE L'ACREDITADA

MARCA

J. P. M.

JOAN PETIT

MAQUINÁRIA I MATERIAL ELÉCTRIC

APARELLS DE 1 A 8 CAMPS.
PARLANTS DE LES MILLORS MARQUES.
ACCESSORIS DE TOTA MENA PER A LA CONSTRUCCIÓ D'APARELLS

DESPATX I MAGATZEM: CALL, 24 I ENSENYANÇA, 1

MAGATZEM: CALL, 17
TELÉFON 2990 A.

Baix demanda es faciliten als aficionats esquemes, així com se resoldran gratuitament els dubtes que puguin tenir sobre matèria RADIOTELEFÓNICA

RADIO THURMON

CORTS CALALANES, 700
BARCELONA

Primera casa espanyola en construcció d'aparells radiotelefònics i radiotelegràfics. Constructors del famós receptor

R.T.H.

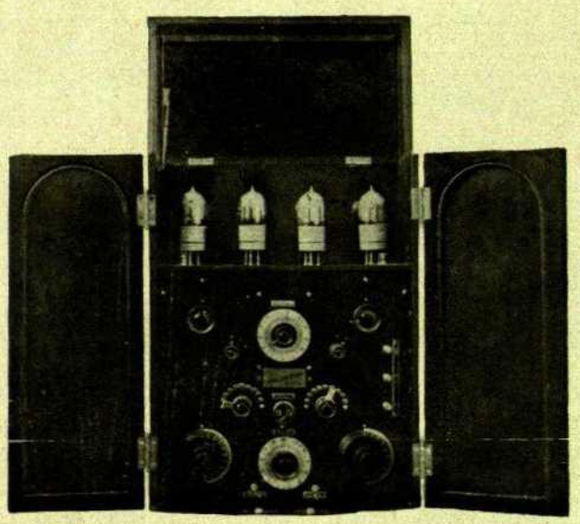

Marca registrada

Premi d'honor en totes les exposicions. Preu únic:

600

PESSETES

Grans *stoks* en tota classe d'accessoris

NÚMERO 85 GENER 1925 VOL. XV

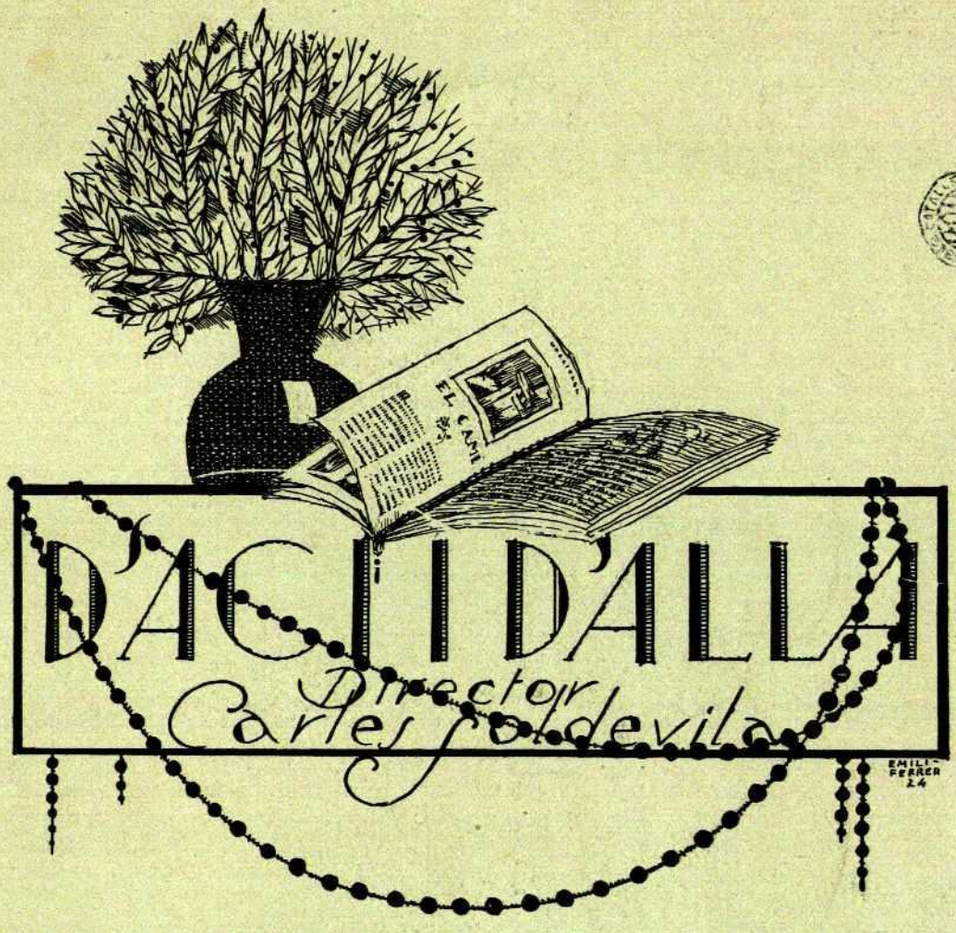

SUMARI

Portada: Radiotelefonia, per Campmany.
Pilar Alonso, fotografia R. Batlles.
Interviu amb Pilar Alonso, per *Myself*.
La escultura catalana al Saló de Tardor.
Lletra de París, per *Adolf Falgairolle*.
El Projecte Fantasma, per *Carles Soldevila*.
Luigi Pirandello, per *S*.
El Parlament britànic.
En Girabucs i en Rencaestepes, per *Tevel*.
Llinatges antics de Catalunya, per *Alexandre d'Armengol i Pereyra*.
Les Campanetes del Jazz-band, poesia, per *Ventura Gassol*.
Les entremaliadures de la T. S. F., dibuixos d'*August Henkel*.
El beuratge màgic, per *Walter Keller*, trad. *Maria Solà*, dibuixos *Szathmáry*.
Un moment crític per a l'Egipte.
El Charlot que ningú no coneix, per *M.-R*.
Les morts paral·leles, per *Joan Sacs*, dibuixos d'*Apa*.
Una necròpoli de Tarragona, per *Joan Ruiz Porta*.
Les eleccions alemanyes.

EDITORIAL CATALANA, S. A.
Redacció i Administració:
LLIBRERIA CATALÒNIA: Plaça de Catalunya, 17

Preu:
Exemplar, 1'50 ptes.

Abonament:
Un any, 15 pessetes

R. 398533

PILAR ALONSO

la veritable creadora del *couplet* català

(Fotografia R. Batlles)

Interviu amb Pilar Alonso

PER MYSELF

— Un interviu?

— Sí, senyora. Aquesta és la meva pretensió.

— Per quina revista ha dit?

— Per al D'ACÍ I D'ALLÀ.

Pilar Alonso em demanà perdó i va pregar-me que seiés. Tenia visites. El seu camerino de Eldorado, malgrat de tenir proporcions de salonet, era ple. Hi havia un jove que explicava amb un bell accent de sinceritat una història de lletres i músiques l'argument de la qual no vaig arribar a entendre. Tant-se-val. Pilar Alonso li deia que no es capfiqués i que ella no concedia al fet la més petita importància.

Un cop fora el jove de l'accent sincer, arribà el torn a tres noies sense res al cap, pertanyents sens dubte al gremi de les oficiales de modista o al de les dependentes de magatzem. Una d'elles, la més decidida, presentà les altres que, satisfetes amb el dret tot just adquirit de titular-se conegudes de Pilar Alonso, es retiraren gairebé sense badar boca. Encara hi havia una mare i una filla de la més pura burgesia barcelonina. La filla, amiga de l'artista, presentà la mare que, ai!, no va pas acontentar-se amb això i va embrancar-se de seguida en una conversa sobre indumentària.

Tot té una fi en aquesta vida, fins el tema *chiffons* tractat per tres dames apassionades. La mare i la filla varen retirar-se, i arribà el meu torn.

— De debó em vol fer un interviu? — Insistí Pilar Alonso, palesant tota la peresa i la malfiança que l'envaïa davant l'anunci d'un interrogatori periodístic. — Si tot el que puc dir ho tinc dit!... I escolti, ¿el D'ACÍ I D'ALLÀ és una revista seriosa, oi?

— Massa seriosa, senyoreta.

— Cóm vol dir? — va fer sense entendre gens ni mica.

— Vull dir que hi ha molta gent que la troba massa greu, massa encarcarada... El fet que fins avui no li hagin vingut a demanar un interviu, li ho demostra prou — vaig explicar heròicament sense mostrar la natural desil·lusió que em pertocava de sentir en veure desconegut el meu *magazine*.

Pilar Alonso, amb un gentil posat de resignació, va invitar-me a començar l'interrogari.

— De Mahó, veritat?

— Sí, só mahonesa... — va dir rient — però això ho sap tothom.

— En tots els intervius han començat per demanar-li el mateix, oi?

— Naturalment! — va respondre amb vivacitat, pensant potser que no valia la pena de venir-la a veure per esbrinar un punt que és del domini públic.

— No es neguitegi, això no constarà en l'interviu. Però aquesta mena de diàlegs tenen les seves regles i no m'agrada trencar-les. Fet i fet, senyoreta, les converses més transcendentals solen començar per preguntes semblantment innecessàries. Tothom sent la conveniència de provar la veu, de cercar una mena d'acord abans d'encetar els temes cabdals... Perdoni... Divago... Com va descobrir les seves aptituds?

— No ho sé ben bé...

— ¿Cap moment decisiu, cap moment de revelació?

— N'hi devia haver algun o alguns — afegeix Pilar Alonso que evidentment no és gaire aficionada a la introspecció — però no els recordo. Sé que des de joveneta vaig sentir el desig de cantar a un escenari.

— M'han contat que entre els deu i catorze anys vostè era una noia molt entremaliada.

— Li han dit veritat — va fer ella — era un dimoni.

— Fins... — vaig insinuar tot vacil·lant.

— Què?

— Fins m'han contat i crec que no li sabrà greu que ho esbombi, que el seu posat i el caràcter de les seves entremaliadures no tenien en aquella època cap caient femení...

— Era un *xicotot*, digui-ho clar — afirma Pilar Alonso més divertida que contrariada per aquest record. — Corria, saltava marges, saltava tàpies, entrava furtivament als fruiterars, tirava pedres...

— Fa bé de declarar-ho amb aquesta naturalitat — vaig replicar. — Una infància així, d'aire lliure i d'esgarrinxades, és més higiènica, moralment i materialment que una infància reclosa i pensativa... Perdoni el meu vici de fer reflexions... Seguim l'interrogatori. ¿Quin gènere s'estima més: el còmic o el sentimental?

— Tots dos. No tinc cap preferència. ¿I vostè? — em demana ella, canviant bruscament els papers.

— Un servidor, salvant excepcions, prefereix infinitament els seus *couplets* còmics, els seus *couplets* sentimentals. Vostè fa tan bé els uns com els altres: això és evident... Però els sentimentals són d'una monotonia, d'una falta d'argument, d'una pobresa d'imaginació, que no ofereixen avinentesa perquè vostè dongui la mesura del seu talent. En canvi, els *couplets* còmics, per mansuets que siguin, solen tenir alguna correspondència amb la realitat; vostè se n'adona i se n'aprofita per oferir-nos un tipus vivent, diferent dels altres, amb cara i ulls propis... La Marieta de *la font del gat*, per exemple, és tota una altra cosa que la noia de «Les Caramelles» o la filla del *Nandu*...

— Sí, sí; però sempre encarnar tipus ridículs no és agradable — respon ella. — Cal alternar.

— Ja veig amb quin gest impacient es lleva el mocador de cap quan acaba de representar la criticada Marieta i amb quina satifacció es lleva el capell disgraciós i les ulleres quan saluda després d'haver cantat la *Miss* de Vilafàstics...

— De debó? No serà pas perquè canti mai amb ganes d'estalviar-me. En arguments còmics o en arguments seriosos poso sempre, sempre tota l'ànima...

— No dic això! És precisameut perquè tot cantant s'ha desfigurat amb tota l'ànima, vostè troba un gust especial — que s'endevina des de les butaques — a recobrar la seva pròpia figura i el seu autèntic posat, un cop ha acabat de cantar.

— Ah, això potser sí — diu tranquil·litzada la creadora de les «les Caramelles».

— Quan representa un personatge, repeteix sempre els mateixos gestos i les mateixes actituds o n'improvisa alguns cada vegada? — segueixo demanant.

— Repeteixo els tres o quatre gestos que considero essencials, però res més. Els altres els invento sobre l'escena. Per cert que alguna vegada he sentit a dir que abuso del gest d'arranjar-me els cabells amb la mà dreta. No me n'havia adonat ni de que el feia. És un gest exclusivament maquinal.

— Deixant de banda el cant i l'escenari, ¿quina activitat artística li fa més goig? — torno a demanar.

— La música i la lectura; ¡els llibres que arribo a llegir!

— Quins autors prefereix?

— No sé... no m'emboliqui... — diu ella adonant-se, amb bon instint, que aquesta pregunta trivial és un parany on cauen incautament molts artistes lírics i dramàtics. ¿Declarar les lectures predilectes, no és si fa no fa com vendre el seu índex mental?

— Un altra pregunta; la última. ¿Dins el seu ram, quina col·lega li sembla millor?

— Ai, això tampoc! Deu m'en guard... No, no; ni un mot sobre aquest capítol — diu Pilar amb un horror graciosíssim. — En canvi, afegeix com volent-me indemnitzar de les dues preguntes que n'ha deixat sense contesta — pot dir que no surten artistes capaces de mantenir el gènere al nivell que li pertoca. Totes es limiten a repetir les mateixes cançons amb la mateixa pobresa expressiva. No ténen personalitat... En sent una i les ha sentides totes. Son máquines... Jo crec que la gràcia d'una artista ha de consistir a crear una manera pròpia, exclusiva, inconfusible...

Quina llàstima! Tot just ara que he trobat un tema que fa vibrar Pilar Alonso, comunicant-li una loquacitat deliciosa, veig que és indispensable que plegui.

— Diuen que es casa i que es retira. ¿És veritat? — dic, tot alçant-me per prendre comiat.

— Sí... Però no hi ha cap data fixada — respon ella amb evident desig de no parlar d'aquest tema amb vistes al públic.

Un cop al carrer, les paraules de Pilar Alonso, les seves precaucions i el seus advertiments, la societat que freqüenta el seu camerino, el seu projecte matrimonial, han composat en la meva imaginació el tipus d'una artista plena de salut i de bon humor que renúncia a tenir història, i que, com qualsevol modisteta de les que vénen a estrenyir-li la mà i a dir-li que l'admiren, és ben capaç d'esdevenir una excel·lent mare de família.

Per a nosaltres, públic, això és una calamitat; per a ella... ella temps a venir podrà dir-nos el que és.

L'escultura catalana al darrer Saló de Tardor

RETRAT DE L'ESCRIPTOR JOSEP PLÀ, PER J DUNYACH

DANSARINA (FERRE), PER
PAU GARGALLO

NU EN BRONZE, PER
J. DUNYACH

MASCARETA DE GITANET (COURE VERMELL), PER PAU GARGALLO

Lletra de París

El Saló de Tardor i la pintura catalana. — Enric Bordeaux, retratista. — La tela màgica per a les modistes.

PER ADOLF FALGAIROLLE

He anat al Saló de Tardor quan ja hi havien passat tots els crítics. No n'havia llegit cap perquè el «vernissatge» de tardor m'havia atrapat al camp on vaig retardar-me sense romanticisme de pre-tuberculós, ans en la sana contemplació del Rosselló i de l'Empordà, lluny de les Escoles i de les disputes professionals. Vull dir amb això que he visitat el Saló de Tardor amb el bon públic, que no és imitat per ningú i que, pel diner que deixa a l'entrada, paga les despeses de les discussions dels estetes.

Francament he de declarar el meu desencís. Motius? No trobar novetat enlloc. I jo cercava això precisament. En acabat, m'he adonat de com era absurd i he dit el *Mea culpa*. ¿Per què hem de demanar coses mai vistes enlloc de demanar coses millors?

Cap sobre-realisme enlloc. Havent afegit al domini dels coneixements centenaris les adquisicions dels deu anys últims, els artistes tenen a llur disposició amb què tractar totes les fases de la vida moderna, sota cada un dels seus aspectes. Imagineu quin tresor de mitjans artístics representa l'experiència artística dels primitius, dels quatrocentistes, dels pintors del XVII, dels deixebles de Fragonaid, dels romàntics, dels impressionistes i dels cubistes, simultaneistes i dadaistes!

La pintura catalana, digue-m'ho sense embuts, no constitueix cap cosa que detoni en el conjunt de l'Exposició. Va completament a l'hora d'Europa. Cal analitzar-la per descobrir-hi els senyals de la seva personalitat distinta.

Marian Andreu en el seu *concert* fa cantar un colorit elegant sobre figures d'una emoció dinàmica. Tal vegada en aquests músics, refinadament harmoniosos, trobaríem una estructura extrem-oriental. El moviment en dissimula feliçment l'esquelet.

Rossellonès, artesà i artista, Pere Bardou-Job exposa ceràmiques recercades. Els seus colorits són poderosos.

Joan Cardona demana atenció amb dos úniques pintures «El cistell florit» i «Floreta».

Josep Clarà ens duu a la perfecció els dons mediterranis. En el «Cap de Dona» que exposa es ple d'una intel·ligència graciosíssima. I de quina manera sap arrodonir el conjunt sense tenir cap detall en el bust de Madame Bresco!

Escultor també, Josep Dunyach se'ns mostra enamorat de la laxitud natural, de la dolçor que s'atura tot just abans de deformar les clàssiques aparences.

I, en un gènere d'esdevenidor, amb una matèria manipulada per un català que aprofita les lliçons d'una tècnica tradicional, topem amb l'escultor-forjador, Pau Gargallo Catalan. Un retrat en aram vermell, veritable troballa d'expressió subtil en una matèria rebel. Al seu costat una «Dansarina» en ferre forjat.

Que hom reservi el ferre per a la traducció dels plans verticals, dels volums rodons, no és res de nou. Però manejar el ferre com la cera, utilitzant les seves arestes per traduir la part sortint dels membres, és, fet i fet, una obra personalíssima. El document pres que també publiquem demostra com pels camins de la «construcció», l'escultura moderna pot menar a solucions harmòniques i intel·ligibles com les de Gargallo, o a extravagàncies sense solta com la escultura en celuloide de l'artista Gabo.

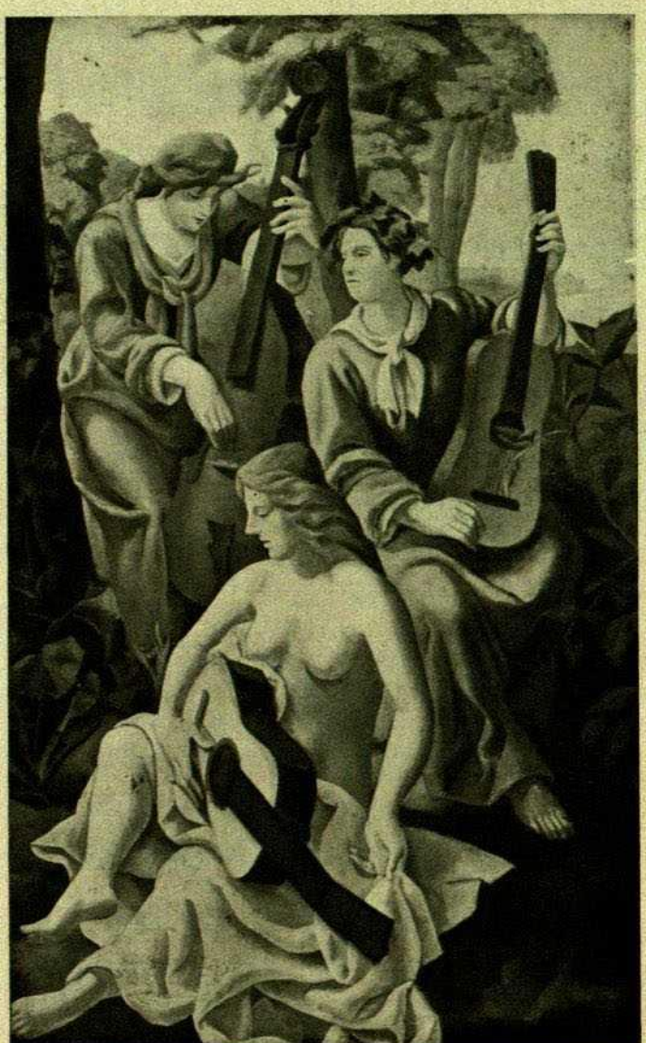

MARIAN ANDREU — AL·LEGORIA DE LA MÚSICA

(Photo-Librairie de France)

Juli Gonzalez s'esforça a alleugerir la manera de Cezanne.

Pere Inglada dóna una nova prova de la seva factura conciençosa, plena d'afortunades assimilacions dels mestres extrem-orientals.

Caldrà una càtedra doctoral per a parlar dignament del més cèlebre dels artistes catalans, Arístides Maillol, les estatuetes del qual han obligat a deturar-se a tots els visitants del Saló.

L'«Homenatge a l'Adolescència» i «El Nèctar», de Melo Tormo, testimoniegen una natura vibrant i ben dotada per al color.

Hom ha rigut molt davant les escenes que presenta Ramon Pichot «Sardana», els «Mercats». Imagineu un teniers de la vostra costa de Ponent.

Joan Pich conrea un altre gènere. Els seus retrats s'acosten una mica a l'estil del mestre Joaquim Sunyer que deixa traspuar en la seva pintura tota la blavor dels cels de Sitges.

No acabaré sense recomanar-vos un conjunt deliciós de colors inserits en la tela com en un paravent oriental, una aliança de formes tendres i musculoses, de familiaritat i de tria aristocràtica, una aspiració vers l'harmonia pel menyspreu de certes concessions i de certes prescripcions d'ofici que un hom hauria cregut essencials: l'obra d'Agapit Vidal Salichs.

***

Dels pintors, insensiblement, passo als escriptors. Vull parlar-vos d'Henri Bordeaux. Pel seu llibre «Portraits d'Hommes», on estudia amb comprensió — qualitat rara en aquest temps — les personalitats de Lemaître, Barrés, Bouget, Kipling, Faguet, Hervieu, i de Curel, mereix de sobres que el seu nom sigui pronunciat en la llinda de l'any nou, si més no, per les pàgines plenes de clara bonhomia i de magnanimitat que dedica als escriptors provençans sota aquest apellatiu esquisit «Vides trencades» (Plan Nowrrit). Bordeaux hi afirma el vincle de carn, com duia ell mateix, que lliga sense declamacions, els mestres als joves.

***

Temps ha que els misogins no saben quin defecte criticar més en les dones: la puresa o la coqueteria: Veiem la dona lluitar amb manya

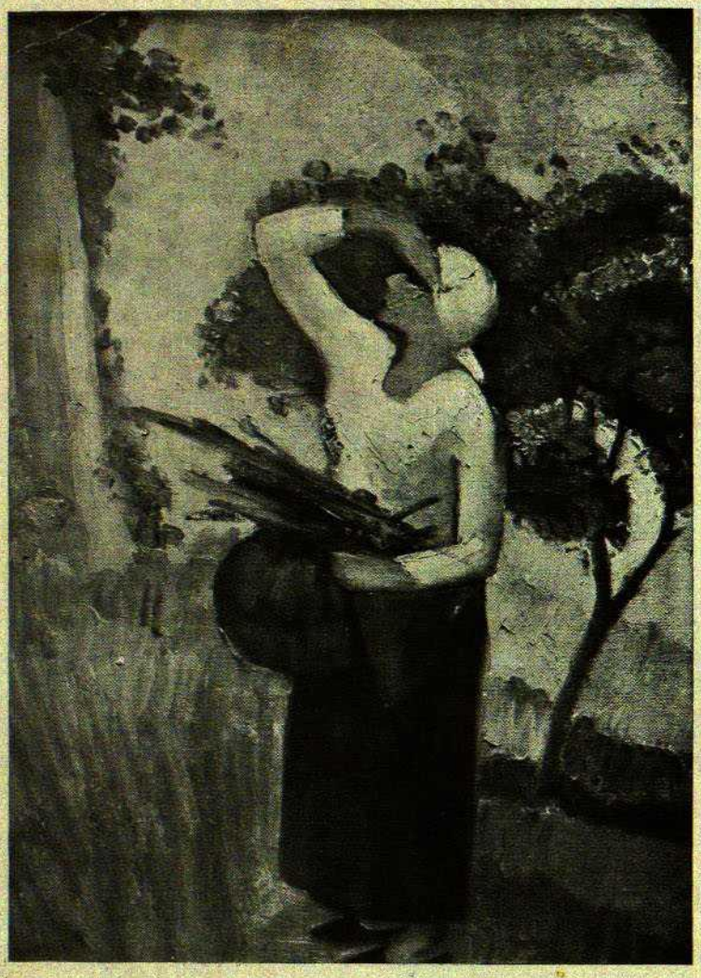

JULI GONZALEZ — DONA ALS CAMPS
(Photo Marc Vaux)

Els «Salons» de París tenen totes les portes obertes: àdhuc la de l'extravagància.

GABO — UN RETRAT EN LÀMINES DE CEL·LULOIDE

contra les pretensions ruïnoses per a les nostres butxaques, dels modistes. D'altra banda veieu que elles no planyen esforços si cal cosir, brodar, netejar, dins de casa, a condició, no obstant, que aquestes operacions domèstiques no els privin de la sessió de cinematògraf o del *five o clock tea*.

Doncs, vet aquí que un... químic, casat no en dubteu, acaba d'inventar la mussolina química. Quan una dona havia de dedicar-se a tallar i embastar un vestit, els homes assistíem a veritables atacs de nervis... o a la conclusió fatal: la dona, despitada del seu fracàs, enviava el vestit a casa de la modista. Avui hom aplica la mussolina química sobre el vestit; això immobilitza la trama del teixit. Aleshores tallen, broden, embasten al vostre albir: res no s'esfilagarsa. Un cop acabada l'obra, la senyora passa una planxa calenta per damunt del vestit... La mussolina química que retenia el teixit, s'esvaeix en fum... igual que el diner a casa de la modista i, aquesta vegada, amb l'avantatge de no haver-hi anat.

Si fins ara hi havia de part de les noies una certa inclinació a llicenciar-se en ciències químiques, després de l'invent d'aquesta mussolina màgica és probable que es decideixin a fer el Doctorat.

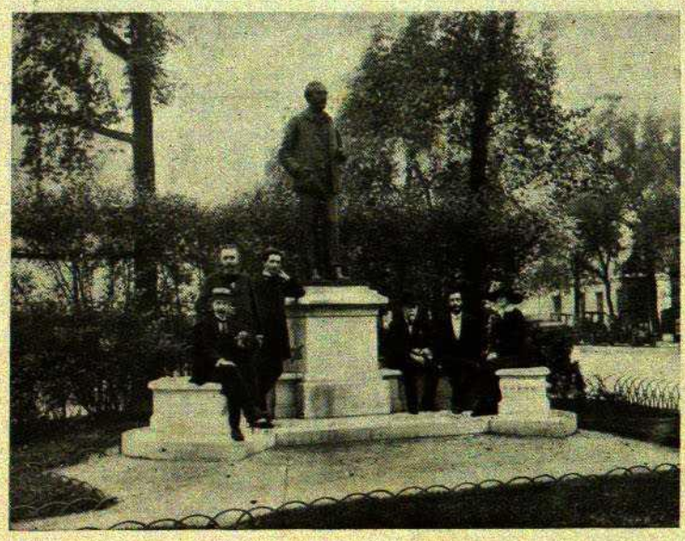

Al voltant del monument a François Coppée, que certament no és cap meravella de gràcia, hom veu el poeta Ernest Prevot (×), els poemes del qual han estat premiats per l'Acadèmia francesa.

(Fot. R. S.)

LUIGI PIRANDELLO A BARCELONA

Luigi Pirandello, tenint a la dreta a Josep Canals, empresari del Teatre Català Romea, i a l'esquerra a Josep M.ª de Sagarra, traductor del *Barreto a sinaglie*

BARCELONA ha tingut durant vuit dies un hoste de categoria extraordinària: l'italià Luigi Pirandello, a hores d'ara considerat com el més original dels dramaturgs contemporanis, afalagat a París, aplaudit a Nova York, representat i comentat arreu. Vingué a prec de l'empresa del Teatre Català Romea per a donar-hi una conferència i per assistir a una representació del *Barret de cascavells*, primera obra seva estrenada a la Península i representada després per tot Catalunya amb un gros èxit. La representació, davant un auditori atent i nombrosíssim, resultà un veritable acte d'homenatge.

El *Pen Club* de Catalunya el féu seure a la seva taula i li reté tot l'honor que es mereixia.

Pirandello ha arribat en menys de set anys — abans era un estimable escriptor de novelletes i un discret professor d'Escola Normal — a ocupar el primer lloc en el Teatre del nou i del vell Continent. Cap nom tan conegut com el seu. Cap obra tan comentada i tan discutida com la seva.

És un geni? És un trapacer habilíssim? No sabem si és un geni. Sabem, però, que si només volem concedir-li habilitat n'hi hem de concedir tanta, tanta, que gairebé, després d'haver-ne volgut fugir hem de tornar-nos a acostar a la qualificació suprema.

Habilitat, molta habilitat, extraordinària habilitat hi ha en el teatre de Victorien Sardou. Tanmateix, ningú caurà en l'error d'equiparar l'autor de *La Cour de Louis XIV* al de *Ciascun al suo modo*. El més llec s'adonarà de seguida que Pirandello té alguna cosa més que la traça d'ordir una intriga i de bellugar uns personatges damunt les taules.

Caricatura de Pirandello, per *Riederic*

De primer, en el teatre de Pirandello hi ha una idea matriu que li dóna una sòlida unitat. L'home no sols viu la seva vida sinó que, vulgues no vulgues, l'ha de pensar. És a dir, viu i a l'ensems contempla la vida dins el mirall de la seva intel·ligència. Aquesta imatge és seva, exclusiva, incomunicable; no coincideix mai amb la que els altres es formen d'ell. Vet ací la idea matriu de tots els conflictes pirandellians.

Però la genialitat, o si preferiu la traça, de Pirandello, consisteix a servir-nos aquesta idea amb totes les qualitats dramàtiques d'un fet; de manera que podem perfectament ignorar la idea — que és el que fan la majoria dels espectadors — i seguir aplaudint amb entusiasme.

És per això que el simpàtic dramaturg italià pot somriure amablement cada cop que l'acusen de cerebralisme. El seu teatre no és un teatre de tesi. Les idees que hi lluiten no són les que l'autor capritxosament ha volgut posar en pugna, sinó les que cada personatge duu a dins.

S.

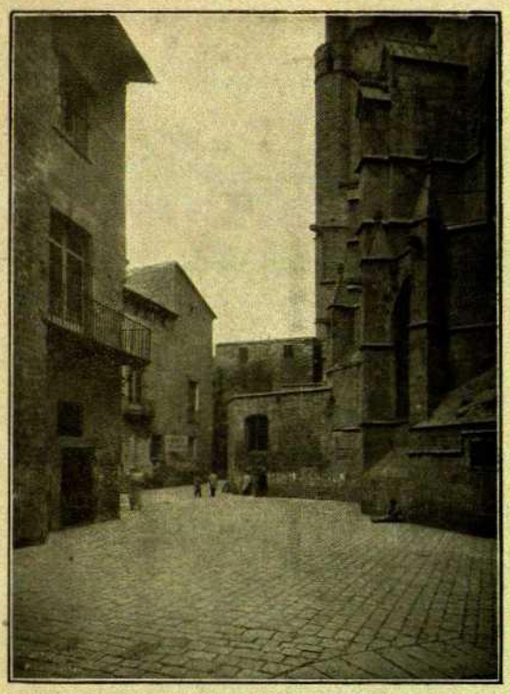

La Seu, des del carrer del Paradís

Carrer de la Pietat

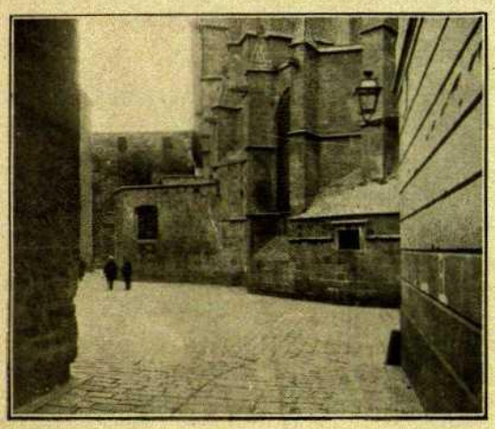

Darreres de la Seu

EL PROJECTE

PER CARLES

¿No fóra millor restau

De perspectives modernes en podem fer sem

Cal dir les coses tal com són. Deu anys enrera m'hauria semblat esplèndid el projecte, que hom ha atribuït a l'actual Ajuntament, d'aterrar el barri de la Seu i de fer-ne una gran plaça a l'estil francès. Deu anys enrera sentia intensament i incondicionalment l'encís de les grans perspectives urbanes. La meva imaginació amb una mena de fúria que la deixava insensible a l'honor i a la responsabilitat de les mutilacions, es divertia a traçar vies amples, a eixamplar carrers estrets, a obrir places enormes. Volia servir tots els monuments de Barcelona, per modestos que fossin, dins una safata, nets, isolats, com un d'aquests flams minúsculs que serveixen per postres als restaurants de segon ordre.

Ara, — els anys, no? — ara no em sento amb forces d'arribar a aquests radicalismes. Davant el pla de la ciutat, segueixo essent un decidit reformista. Però vaig amb més compte. He descobert que no tots els edificis demanen l'aire i l'espai que jo els volia donar si us plau per força. Endevino que entre l'una paret i l'altra que li és al davant, a quatre o cinc metres, hi ha sovint una recíproca influència beneficiosa. Pressento que determinats estils han nascut amb una resolta vocació per la mitja llum i que la fina llenca de cel que s'esmuny entre dos murs acostats els escau més que no la immensitat inundada de sol.

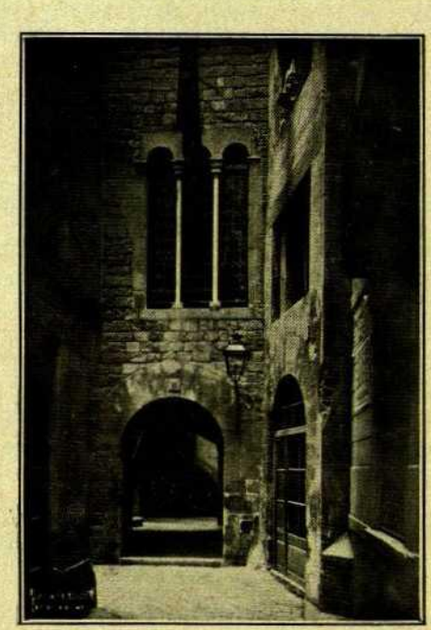

Entrada del Centre Excursionista de Catalunya

Per a les construccions modernes com per a moltes de les que va erigir el Renaixement, és segur que la perspectiva és una necessitat. Sant Pere de Roma, com els Invàlids de París o el Capitoli de Washington han nascut armats per a la lluita contra l'espai. Els edificis gòtics, no. Llur grandiositat sempre ve afeblida per la fràgil delicadesa dels detalls. Els capitells, les gàrgoles, els vidres policroms, han estat treballats amb la evident pruïja d'ésser amoixats d'aprop per la nostra mirada. Els campanars robustos, els murs formidables, volen efectivament causar-nos una dolça impressió d'ofec; volen que, arrambats a la paret del davant, alcem el cap per veure'n el cim i experimentem, dins l'ombra, la nostra petitesa de pigmeus...

Això és el que he arribat a comprendre en aquests darrers anys, tot passant cada dia pels carrerons que volten la nostra Seu. Ha estat un miracle que el rengle de cases medievals del carrer del Bisbe, del carrer de la Pietat, així com la casa de la Canonja hagin romàs dretes a través de les èpoques de reformisme orb i d'avarícia clarivident que ha passat Barcelona en el segle dinové. El miracle, baldament tingui una explicació jurídica, no deixa d'ésser un ver miracle.

F A N T A S M A

SOLDEVILA

(Clixés Arxiu Mas)

rar que no tirar a terra?

pre que vulguem; de barris medievals, mai.

Només un home distret o massell pot pujar el carrer del Bisbe, venint de la Plaça Nova, o bé endinsar-se pel carrer de la Pietat, aturar-se d'esquena al carreró de la Freneria, o bé seguir de cap a cap el carrer del Paradís, venint de la Plaça de Sant Jaume, sense tastar una emoció que no ha trobat en cap altre indret de Barcelona, llevat, potser, el venerable carrer de Montcada.

Tenim tota la ciutat nova — i àdhuc una part de la vella — per esbravar la nostra fam de perspectives esbarjoses. No cal que ens arrisquem a destruir el barri de la Seu. Les seves pedres vetustes tenen l'encís que no es compra amb diners, ni es refà amb genialitats.

Hi ha certament alguna cosa a fer en els carrers de la Pietat, del Bisbe, del Paradís, i Plaça del Rei: netejar bé i reparar estralls. Pertot descobrirem finestres obstruïdes o reemplaçades per balcons; portes tapades per aparadors; patis envaïts per una indústria violenta...

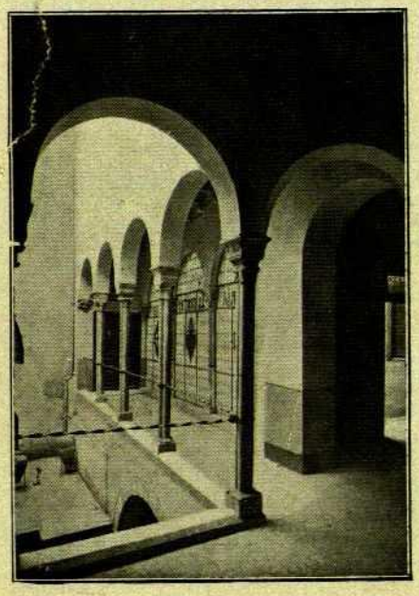

Galeria interior del Centre Excursionista de Catalunya

El mitjà per arribar a una restauració discreta, una restauració que ha de limitar-se a seguir les clares indicacions de la pedra nafrada, no és cap novetat. L'Ajuntament anterior va començar de posar-lo en pràctica amb l'adquisició de la casa de l'Ardiaca, convertida en museu municipal. ¿Per què no segueix aquest camí l'Ajuntament actual? No en tindrem enveja, ni gelosia; no. Estigui tranquil. Àdhuc ens consta que per desfer el garbuix jurídic que hi ha en la propietat d'algunes cases gòtiques, ell trobarà facilitats que no trobaria un altre Ajuntament. ¡Aprofiti-se'n!

No costaria pas de trobar un rengle d'institucions municipals que podrien allotjar-se dignament en les cases que avui pertanyen al Capítol, retornades a llur gràcia primitiva, per obra d'una restauració assenyada.

Vet ací una millora que no costaria ni la milèssima part que l'obertura de la gran plaça i que podia donar al Sr. Baró de Viver i a l'arquitecte Sr. Nebot la glòria que cercaven amb llur catastròfic projecte.

Ah, una altra suggestió encara! Si els actuals directors de la urbanització de Barcelona arriben a escoltar-la no ens en vanarem gens ni mica. No. Paraula d'honor. El carrer de Montcada: aquesta és l'altra suggestió per a un Ajuntament que cerca en una esfera la simpatia i la consideració que no troba en l'altra. Una restauració del carrer de Montcada, amb prèvia adquisició dels palaus que s'hi alcen, seria una feta magnífica, difícil d'esborrar de *l'haver* d'un Ajuntament.

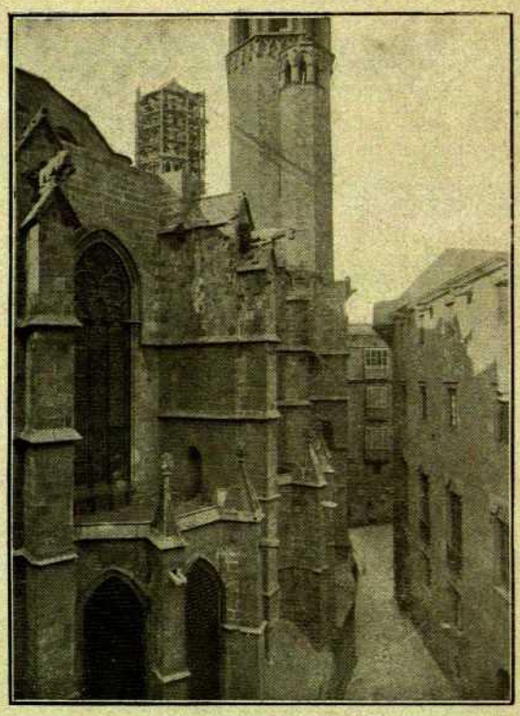

Absis de la Seu

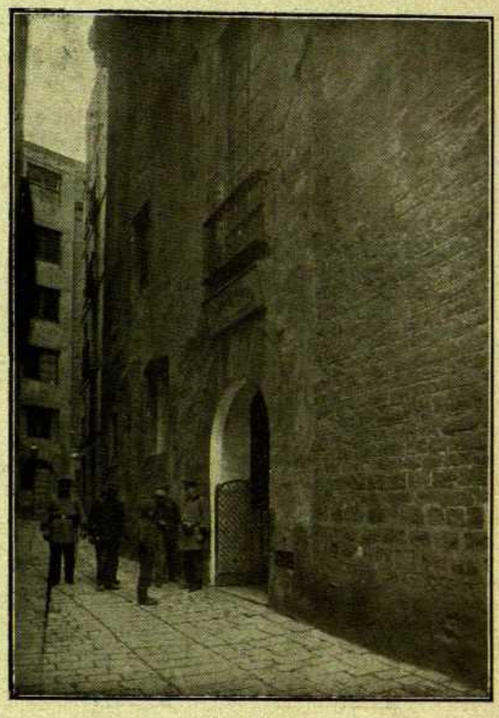

Antiga casa del carrer del Paradís

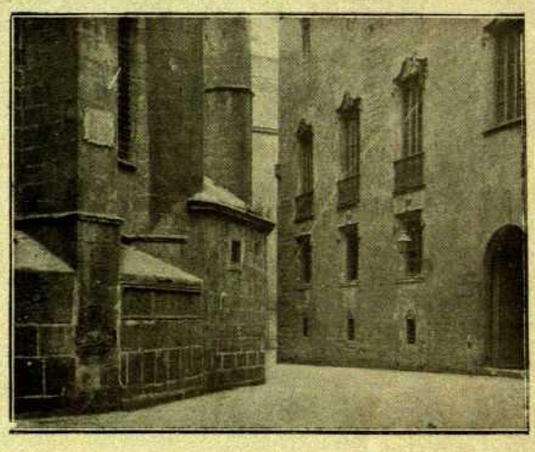

Darreres de la Seu

DIAGONAL, 460 (entre Passeig de Gràcia i Rambla de Catalunya)

CHARLES VILDRAC

poeta i autor dramàtic que d'aquí a pocs dies serà el nostre hoste. Assistirà a la representació en català de les seves obres «Michel Auclair» i «Le Pelerin» i donarà una conferència.

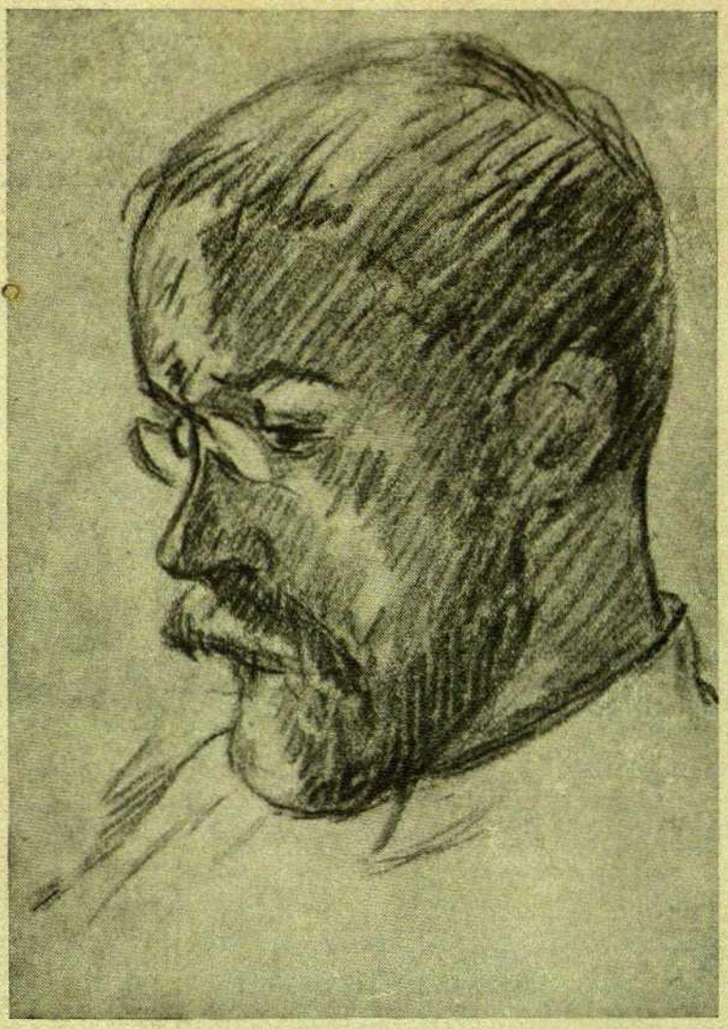

(Dibuix de Gaston Thiesson)

«El Paquebot Tenacity», estrenat en 1922 al Teatre Romea, ha popularitzat el nom d'aquest autor, les obres del qual són representades en tots els teatres d'*élite* i estimades com un dels esforços més purs de la dramàtica contemporània.

DRAMA

PROSA DE CHARLES VILDRAC — TRADUCCIÓ DE C. S.

Feia mitja hora que el tren corria a gran velocitat per una campinya aspra i desolada sota la pluja, sense conreus i gairebé sense pobles, quan la seva marxa s'alterà, es retardà i els frens grinyolaren per una aturada. Vaig treure tot el bust enfora per mirar. No hi havia cap estació, cap brigada d'obrers sobre la via. El tren entrava en un viaducte; damunt d'ell ens aturàrem.

El viaducte salvava una vall pregona i engorjada. El meu vagó va deturar-se just sobre l'aigua. El riu baixava de banda a banda, entre herbatges hirsuts, tallats per cortines d'albers, i de seguida limitats pels espadats de roca d'on sortia el nostre viaducte.

Sota un cel trencat, sota la pluja tenaç, aquella vall tenia una tristesa que m'estrenyia el cor; a dos quilòmetres davant meu s'amagava fent una corba i veia el riu dividir-se i desaparèixer en un garbuix de fullatges ombrívols. Sobre aquelles vores, ni una casa. Ni una casa tampoc, a dalt, sobre els espadats.

Com que era sol en el meu departament, vaig anar a mirar per l'altra portella. La vista hi era més limitada encara i el paisatge més sinistre, per què el riu era més ample, i la pluja, sobre l'aigua ràpida, sense claror i que ajup les herbes llargues, m'ha causat sempre una angoixa incontenible. Cap habitatge tampoc en aquelles bandes; cap ésser vivent. Amb una esgarrifança, anava a tornar al meu lloc d'abans quan vaig descobrir, mig amagat per les canyes, un infant que pescava.

Aleshores, tot va canviar i vaig restar allí mateix. Tot va esdevenir, clement en aquell paisatge en un infant tot sol, plantat tranquil·lament a la vora de l'aigua, provava d'atrapar algun peix. La pluja que no l'esverava pas, la pluja freda damunt l'aigua, em donava delit de cantar:

Plou, l'aigua cau
és la festa del gripau.

Aquell infant era ben bé sol? ¿On era la seva casa, el seu poble? ¿Potser allà baix, entre els saules? Vaig treure els meus binocles de l'estoig i vaig explorar les vores. No vaig descobrir-hi res i vaig retornar, naturalment, al pescadoret. Aleshores el vaig veure com si fos a poques passes d'ell, en les canyes ajegudes pel vent, sobre les herbes regalimants.

No tenia més de deu anys. Vaig aturar-me, i amb un goig vivíssim, en la seva cara on tan bé es reflectia l'aplicació infantívola. Uns cabells clars i abundosos desbordaven la seva gorra. La barba endavant, les celles arronçades, la boca entreoberta, l'infant seguia la seva canya sobre el riu, inclinant-se amb el braç estès per donar-li com més abast millor; i quan la canya havia arribat al límit del seu curs, ell l'estirava bruscament per llançar-la aigües amunt, aprofitant del breu intermedi per ensumar fort o per eixugar-se amb el revés de la mà l'aigua que li pessigolleja les galtes. Estava veritablement amarat; el seu vestit de teixit semblava talment encastat al seu cós. Però ell no hi pensava pas.

Ai de mi! la seva canya s'enganxà a les herbes del riu. Ell va estirar-la amb totes les seves forces, la va sacsejar i va encolerir-se de manera que la canya es trencà. Aleshores el vaig veure com provava, amb el tros que li'n restà, de recollir el tap que devia flotar davant seu. No el pogué abastar; el vaig veure saltar sobre una pedra, a flor d'aigua, adreçar-se sobre la punta dels peus, un braç enrera, l'altre estirat, duent la canya el més enllà possible.

Des d'aquell moment no vaig mirar més per gust.

Vaig veure molt bé com perdia l'equilibri, com restava un segon sobre un sol peu i queia de seguida a l'aigua amb les mans obertes. Hi va haver uns esquitxos, un lleuger remolí i la canya lliscà riu avall.

Vaig abandonar els meus binocles per cridar, sense que els meus ulls poguessin separar-se de l'*indret* que reprengué ràpidament la seva distància real, en el paisatge inaccesible, esglaiador, ben desert aleshores.

Vaig cridar sense gaire veu; els departaments veïns anaven buits i, a causa del mal temps, pocs vidres eren abaixats. Un sol viatger va aparèixer. Vaig estendre el braç cap el riu, explicant contra el vent:

— ¡Un infant acaba de caure a l'aigua!

El viatger no comprengué pas. Només va esforçar-se a descobrir quina cosa curiosa li senyalava.

En el mateix segon, vaig pensar a estirar el senyal d'alarma, a saltar a la via, a avisar al cap de tren. Però no vaig fer res de tot això que hauria estat inútil i que la més petita reflexió desaconsellava.

No vaig perdre la noció que èrem presoners, molt amunt de la vall. Formàvem part del tren. No teníem cap dret a la vida d'aquell lloc ni de cap altre punt del trajecte. Aquell mateix dolor, acabava d'usurpar-lo. Jo pertanyia a la via fèrria que amb el balast, els rails, les mecàniques, els trens, és idèntic a la sortida i a l'arribada, constitueix un mur intermediari i tancat que isola els homes durant tot el temps que els transporta d'una banda a l'altra.

Altrament, el tren trontollà i jo vaig restar estúpid, sense bellugar-me de la portella.

Així vaig ésser endut, el rostre fuetejat per la pluja. La primera parada era lluny i vaig veure encara molts paisatges, petites estacions, cases on passaven forces altres coses...

EL PARLAMENT BRITANIC

Un grup d'invitats a la cerimònia d'obertura del Parlament. El primer ministre, Mr. Baldwin, hi apareix al bell mig

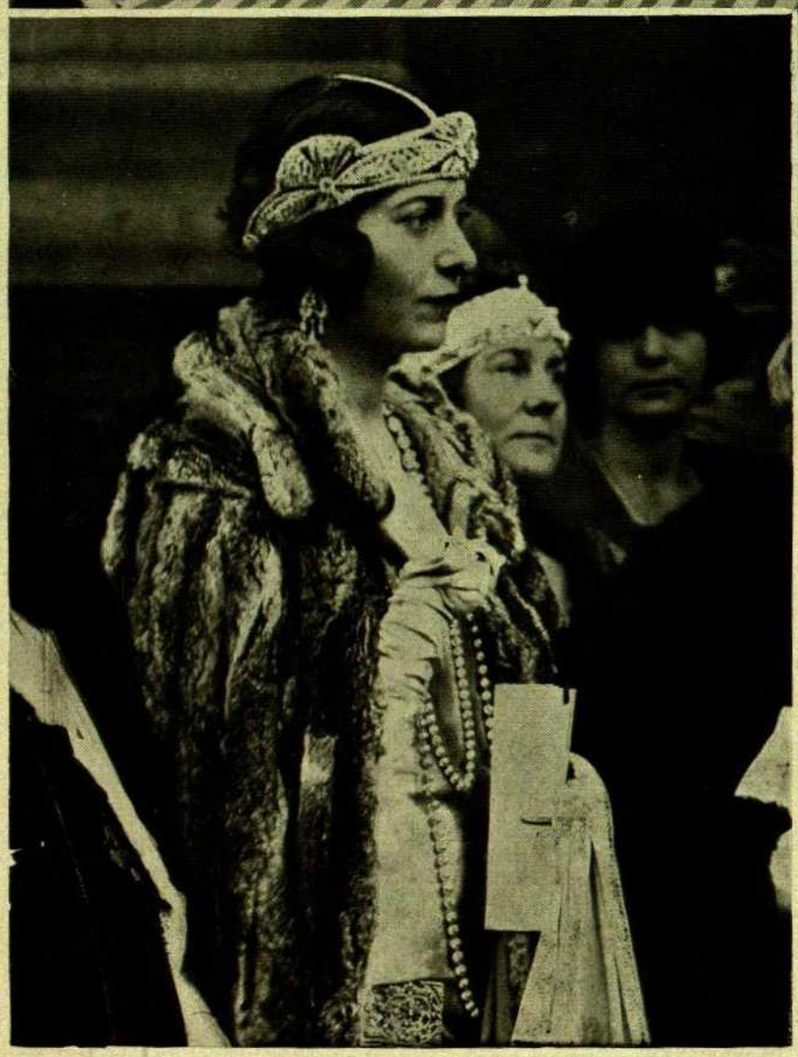

La duquessa de Sutherland que, com totes les altres aristòcrates, assistí a la cerimònia, magníficament arreada i enjoiada

(Clixés Sanchez Català)

El Parlament britànic no és pas dels que es tanquen i no es tornen a obrir. Tot just celebrades les eleccions, el rei Jordi V s'ha precipitat a acceptar llurs resultats. Demés, Mac Donald, lider laborista; Baldwin, lider conservador, han estat cridats a formar ministeri. La reobertura del Parlament no s'ha fet esperar. Amb l'elegantíssima pompa tradicional, assistint-hi la nata i flor de l'aristocràcia, han estat represes les tasques de les dues Cambres. Fan bé els britans de subratllar fastuosament aquest fet i de no permetre que la seva mateixa periodicitat li llevi transcendència als ulls de la gent distreta... Un Parlament que funciona de debó, segles i segles, és una meravella digna de totes les apoteosis.

La carrossa on van el rei i la reina des del Palau de Buckingham fins al de Westminster

Els guàrdies de la Torre de Londres (beefeaters), amb els seus formosos vestits de l'època de Tudor, arr bant al Palau del Parlament per a la cerimònia de l'obertura

(Clixés Sanchez Català)

En Girabucs i en Rencaestepes

PER LEVEL

Al mestre contiste En Miquel de Palol

PATRIP, patrap... patrip, patrap, els esclops d'En Girabucs percudien sorollosament la calçada engebrida del Carrer Vell de Girona, a cap hora del matí.

¿On anava aquell home tan a deshora i en un matí tan fred de desembre?

Encara no a punta de clar, amb son o sense, en Girabucs havia jaquit l'amable tebior del seu llit de matrimoni, s'havia ben espongit amb l'aigua gebrada del gibrelló, havia mort *el cuc* de la tripa amb un glopadic de mistela, encès un *siset* corsecat i omplenat la seva bossota de punt de mitja amb un grapat de duros blancs del maner fons de la calaixera ventruda.

Després de tot això, més matiner que els galls i més aixorivit que el llumet de les estrelles, va treure el nas a fora de la finestra del menjador, va sotjar fosca endins i s'encaminà cap el portal d'entrada sorollant la quietud pregona d'aquelles estones de nit amb el remor de forrellats i baldes...

El gos va lladrar des del corral buit, on el tencaven cada vesprada, i en Girabucs anà a obrir la porta per emmenar-se'l a ciutat. La bèstia el va omplir de aixeres, rondinant a mitja veu i estornicant de platxeria...

— Prou, prou. Estigues! — li anava fent en Girabucs, distretament.

I van sortir tots dos a camí. El «Sorrilla», tot davant, amb un festós remenament de cua, i en Girabucs, tot darrera, embolicat de cap i cos amb una manta de llana més bastant que un llençol de cana i mitja.

El camí era blanc de gebre i relliscós. Les mates eren molles i l'airet humit com un petó de vella.

¡Ai, quin enyor sentia, llavors, tot caminant, el pobre Girabucs, de la tebior benigna del seu llit deixat enrera! A la seva muller encara li restaven un parell d'hores de bona dormida emmelada pel somni, en aquell tàlem d'amors i tebiors, i el pobre Girabucs ja trescamava amb un espinasser de fred arrapat a cada peu i amb la punta del nas més vermella que una boleta de galleranc... Ai l'ofici, l'ofici!...

El gos rai! Descalç i tot, sense mitjons, sense manta, caminava més llatí que un pèsol i amb el morricot humit i fumejant.

A quatre hores ja passaven la collada de Sant Andreu del Terri, sota el foscant de les alzines i entre dos murs de brucs i alguna argelaga. El gos anava aprofitant el pedruscall més gros per a posar-hi la petja i en Girabucs feia camí *a l'engrós,* sense captenir-se de pujants ni de fotxes.

Un cop jaquida la collada, part d'enllà dels xelions argentats de Riudellots de la Creu, les campanes del cloqueret van senyalar l'Ave Maria.

En Girabucs la va dir,—tant temps ha que no la deia!—, com en els seus millors temps de fadri creient, tal i com la hi havia ensenyat de dir, a ell i altres xavals de la seva edat i lleva, el bonatxó de mossèn Eudald, rector, que va morir llampat d'una feridura, deixant només que bones obres i set unces escaduceres *per fer-se dir el bé...*

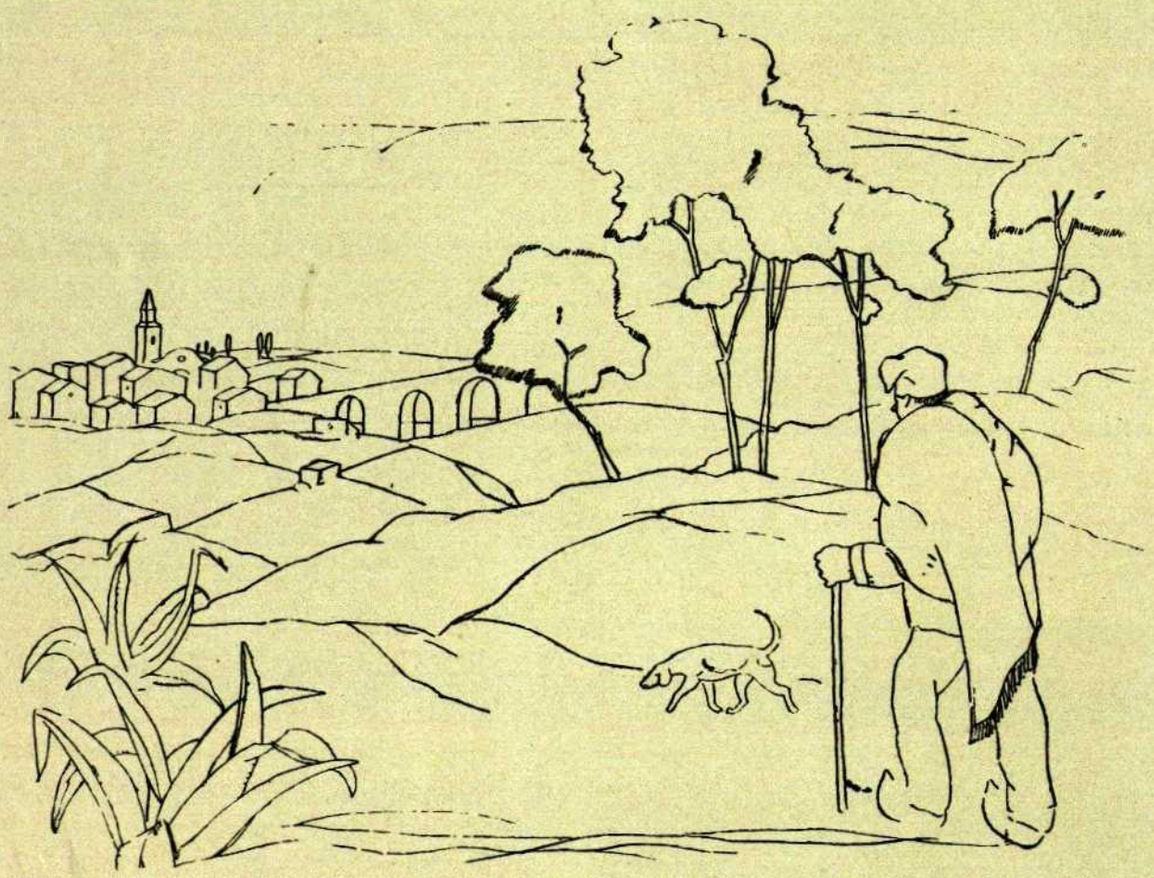

Dos quarts de cinc els van encalçar en ésser a la primera arcada del pont del Ter, passat ja el carrer llarg, com un budell, de Sarrià.

— ¡Tanmateix, potser ho ets agafat massa d'hora, Girabucs! — va dir-se, entre dents, el nostre comparet.

I el gos se'l va mirar amb un esguard força humà, com reconvenint-lo així:

— Ah tocason, tocason!... ¿Qué no saps que els anglesos diuen *que qui es lleva demati guanya diners?*...

I en Girabucs, sense com va ni com costa, etzivà al seu pobre «Sorrilla», conseller mut, una puntada de peu en el replà de la cua, que el gos va rebre... amb estranyesa i amb un decidit ploricó d'enfado... ¡Si no fos que també li agradava anar a ciutat!...

Encara no eren a les acaballes del pont, que en Girabucs ja va obirar la resplendor menuda del llum de petroli de l'hostal de «La Punaca», que senyalava que la mestressa era llevada i que el braseret de carbó de forn i les bevendes moscades del taulell ja eren oferts als passants...

Allò va significar un retorn a l'optimisme pel pobre Girabucs, i el «Sorrilla» ja va conèixer, en el propi pont de la desventura de la puntada de peu, que el seu amo tornava a estar alegroi, i es va permetre de remenar prudencialment la cua i de llençar un lladruc només.

En Girabucs va fer petar els dits com unes castanyoles, i allò ja va ésser l'assegurança de la pau entre l'home i el gos.

I en quatre gambades ja van ésser a l'hostal.

***

Per molt matiner que fos estat en Girabucs, en Rencaestepes l'havia guanyat encara. Ja feia un quartet que era arribat a ca la Punaca i ja s'havia begut l'absenta i havia remenat cinc vegades el foc del braseret.

— Tu per aquí, Rencaestepes! — va saludar-lo, d'entrada, en Girabucs.

I en Rencaestepes no es va moure poc ni molt del seu lloc, ni va alçar els ulls de terra, ni va fer aquella senyal de grat que fa un amic quan en troba un altre...

I això fou que en Girabucs li preguntés al pic:

— Qué no estàs bó, Rencaestepes?

I ell féu:

— No. (Aixi tan secament com jo us ho dono a entendre).

— Pobre minyó! — va respondre en Girabucs. — I doncs, què et passa?

La Punaca, despentinada com una bruixa d'aquelles que pinten a cavall d'una escombra, va sortir de les foscors del seu catau de guilla i, posant-se a darrera del taulell, va fer-li a en Girabucs:

— Vols *niseta?*

— Vaja, sí. Un dia és un dia. ¡Poc ho sabrà la dona!

I va engolir-se la beguda en un santiamén, amb una gormanderia de francès.

En acabar de veure va pagar i prengué el batent de la porta per a sortir.

— On vas? — féu-li, aixecant el cap el místic d'en Rencaestepes.

— A Girona, — digué en Girabucs.

— Espera'm, que jo també vinc.

I aixecant-se, malmirrós i tardà, del banc on seia, passà pel damunt del braseret, es va estirar de braços i cames, i agafant la vara de freixe, va sortir amb en Girabucs i el gos al carrer fosc del Pont Major.

***

A les poques passes, tot fent camí, el cor sensible d'en Girabucs va sentir un fort neguit d'interrogar al seu companyó que s'havia declarat malalt.

I li féu:

— Rencaestepes, què et passa? M'has dit que no estaves bo i m'agradaria que et *divulguessis* més amb mi. Ja saps que som amics de moltes anyades i em dol de veure't tan pansit com un raïm de servar...

— Ai Girabucs, si t'ho deia! — Li va respondre en Rencaestepes neulit.

— Bon cor i... apa! ¡Digues tot el que tinguis! — L'anava animant en Girabucs.

I sota l'escalf d'aquella simpatia, en Rencaestepes va començar els seus misteris de dolor.

— Has de saber, Girabucs, que fa cinc dies, cinc dies! que no menjo pa, que Déu n'hi dó. No tinc esma per a res, ni per treballar... Al llit no m'hi puc estar, i alçat, perdo el món de veure... Ai, quina dissort la meva!...

— I com ha sigut això? — preguntava en Girabucs.

— Ni jo ho sé, fill meu! — feia de contesta el neulit Rencaestepes.

I en Girabucs ja es començava a desfer el nus de la bossa, i allargava cinc durets, blancs com el gebre, al dissortat amic seu.

— Ai gràcies, Girabucs! — només respostà l'afavorit. — Doncs, sí; cinc dies sense menjar pa, cinc dies! cinc dies!

— Ja són dies, recristina! — feia en Girabucs, admiratiu.

— Molts o pocs, són els que m'han tocat a mi.

(El gos, tot davant, davant, feia que no amb la cua).

— Fins m'arribes a enternir! — afegia en Girabucs, bo de mena com era, i descordant una miqueta més el cordó de la bossa de punt de mitja.

I en Rencaestepes que ho veia de cua d'ull, reprenia amb una veu de femella:

— I encara que no t'ho dic tot!... Tens de saber que ni el pobre pare, que ja ha fet vuitanta anys, tampoc n'ha *poscut* tastar! Això, això em subleva les poques sangs que se'm remouen per dintre!...

— Mare de Déu, quin quadro més trist! Ja tens raó de dir-me que no estàs bo Rencaestepes!... Qualsevol ho està de bo, sense pendre aliment!...

I a seguit d'això, cinc durets més queien a la mà ennegrida del pidolaire, sense fer soroll.

(El gos, tot darrera, darrera, va lladrar uns pocs lladrucs al seu amo, que semblava que li diguessin: burro! burro!...)

Caminant, caminant, arribaren els tres (en Girabucs, en Rencaestepes i el gos) a les ruïnes del Portal de França, a la mateixa entrada de la ciutat de Girona.

— I on aniràs ara? — va preguntar en Girabucs al seu company.

— Ara, ara... és molt demati encara! Me n'entornaré a ca la Punaca a beure un glopadic d'alguna cosa més i cap a mig demati me'n vindré a Girona, aniré cap a casa i faré anar a la dona a pagar a l'hostal, al flequer... Pagar comptes vells, saps?

— Però, ¿no m'has dit que feia cinc dies que no menjàveu pa?

— I és clar que t'ho he dit! I ben mirat potser en fa sis i tot, ja veus!...

— I doncs, què vols anar a pagar a cal flequer?

— O... és que menjàvem coca...

***

Patrip, patrap... patrip, patrap, els esclops d'en Girabucs percudien sorollosament la calçada engebrida del Carrer Vell de Girona, a cap hora del matí.

¿On anava aquell home tan a deshora i en un matí tan fred de desembre?

Anava en cerca d'un gitano que li esquilés el gos i després que li llevés a ell tota la llana que portava al damunt...

Llinatges antics de Catalunya

PER ALEXANDRE D'ARMENGOL I PEREYRA

ABELLÀ

En l'antiga església, obra del XII al XIII segle, de l'Espluga del Francolí, hi estaven pintades les armes d'Abellà, família, segons uns, resident en la mateixa població, i segons altres, en la propera de Montblanch. Creiem que les dues opinions poden avenir-se, essent molt probable que branques de la mateixa casa simultàniament o successivament s'establissin en viles pròximes de la comarca.

Per la nostra part creiem que no fóra arriscat suposar que aquesta família tingué sa casa pairal o habità en l'antic edifici de l'Espluga conegut vulgarment per casa «Mil Manda», encara que cap indicació en tal sentit trobem en els antics autors. L'escut que corona una porta del casal, en el que figuren dues faixes, és semblant al de la família que estudiem, les armes de la qual són: *De azur una faixa d'argent*. Aquest monument és un indici del que diem, i més si és té en compte que en heràldica es poden duplicar certes peces del blasó. Deixem aquest punt a l'estudi dels erudits als quals interessi, únics que poden aportar dades més decisives per aclarir-lo.

Per precedent es recorda a Berenguer de Abellà, Majordom de Pere III, que figura com testimoni en un document de 1386. Havia de procedir d'antiga soca perquè no s'arriba a un càrrec palatí de tal categoria sense que la família hagi intervingut en els negocis públics i s'hagi fet notar produint homes de vàlua.

ABELLARS

Pot ésser aquest cognom una variant del d'Abellà, per resultar grafiat, com en el títol, l'accent en la darrera síl·laba. Pot tractar-se així mateix d'una branca de la mateixa casa, però s'ha de remarcar que, en tot cas, prengué altres signes heràldics distintius, ja que en son escut porta la que tractem: *D'or tres abelles de sabba*.

Altres armes atribuïdes als d'Abellars porten: «Sis faixes, 3 d'argent i 3 de sabba interpolades». Aquestes són, si ens hi fixem, una variant de les d'Abellà, que poden indicar una relació de consanguinitat.

Aquesta família és esmentada en el Sermó del Rei En Jaume II, predicat del Doctor Onofre Manescal, imprès en 1597.

Espluga del Francolí: Església vella *(Arxiu Mas)*

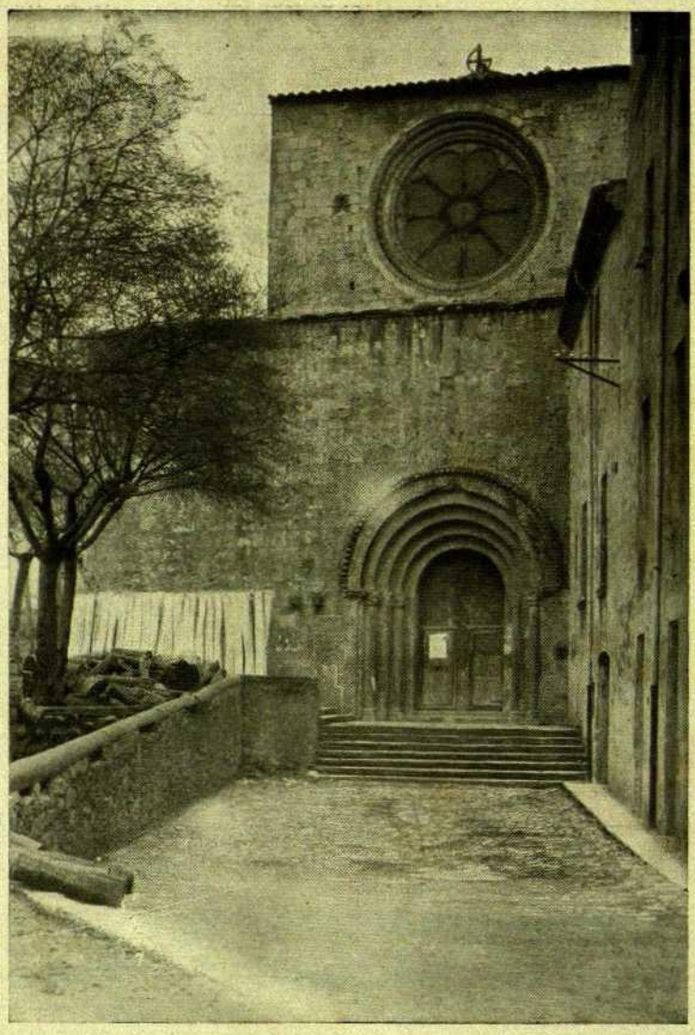

Església de Sant Pere de Galligans *(Arxiu Mas)*

SOLANELL

Família molt coneguda a Catalunya, havent estat domiciliada a Bagà, cap de la Baronia de Pinós. A ella perteneixia Fra Antoni Solanell i de Montellà, que fou Prior d'Aià en el Reial Monestir de Santa Maria de Ripoll. Visitador general de la religió de Sant Benet, obtingué el càrrec d'Abat de l'Imperial Monestir de Sant Pere de Galligans, de la ciutat de Girona. Fou diputat del Principat de Catalunya i darrerament obtingué l'abadia de l'Imperial Monestir de Sant Cugat del Vallès, per sos elevats mèrits. Així es llegeix en l'obra de Serra i Postius, impresa en 1726, baix el títol de «Prodigios y finezas de los Santos Angeles».

LLOPIS

Pere Llopis, en 4 dels Idus d'abril de 1118, junt amb altres cavallers, signà una escriptura atorgada pel Comte de Barcelona Ramon Berenguer IV, en favor del Bisbe d'Elna. Es guarda en el cartulari de la Catedral d'Elna i la transcriu Pere de Marca en la seva *Marca Hispànica*.

LES CAMPANETES DEL JAZZ-BAND

PER VENTURA GASSOL

Lluïn ara els estels! Hi ha pelegrí
de cella i de nineta tan blaïda
pel foc del sol i el fred del serení,
que ni sent la goteta de verí
que plou de cada estel esblanquëïda.

Blancor de morts que ara qui sap on són
que com un gebre fi ens mulles la galta
i vetlles, tremolosa, el son del món,
sóc un llac massa tèrbol i pregon
per reflectir la teva llum tan alta.

Reflecteixo millô aquests cels petits
de serrells fins, confetti i llum de fira,
sento millô i més clâ el bleix de les nits
quan per damunt d'orgies i brogits
la campaneta del Jazz-band *sospira.*

Ara em sento tot jo llac adormit
sota el tedi de tantes nits perdudes,
per sobre, clar com un mirall polit,
per dins, al fons, negrós i enterbolit
amb verdors i llaquims d'herbes temudes.

Llaquims de vicis i pecats viscuts
que ara ja no em doneu pena ni glòria,
solatge mort de dues joventuts
amb plaers i turments i anhels perduts,
com torneu a reviure a la memòria!

Que cada so llunyà i enyoradís
d'aquesta campaneta que sanglota
és com un raig d'estels en degotís
que plou al fons del llac tranquil i llis
i el va desencantant de gota en gota.

Ara torno a sentí, a la seva veu,
les veus de mil campanes submergides:
On ets cloquer daurat d'aquella Seu
que, un temps, a l'ombra de la seva creu
vetllà els somnis d'infant de mes dormides?

On ets o claustre tan quiet i ombriu,
presó d'or de la meva adolescència,
i tu, xiprer silenciós i altiu,
ombra vivent d'aquell amor furtiu,
que em recordaves sempre amb ta presència?

D'aquell Amor primer, bolva de neu
que el foc impur d'un altre amor fonia,
deixant fets cendres al darrera seu
claustres, xiprers i el mur més alt de Déu,
darrer cinyell que encara m'oprimia.

'Bolva de neu, bé t'he enyorada prou!
Eres tan blanca i pura i tan gemada,
que encar, quan l'airet fi d'un record nou
com una fulla d'alba avui et mou,
me'n sento l'animeta asserenada.

Ai, si no hagués de tindre altre record,
com ma vida seria més tranquilla!
Ara em sento amb el ventre mig somort,
els pecats vells m'hi pesen com un mort,
que duc pel món i sento que em vigila.

O campaneta trista de Jazz-band,
no despertis més aigües adormides,
deix que l'oblit les vagi destillant
i que arribi a pouar llum rutilant
fins del fang que les hagi enterbolides.

Que quan la meva Amor es guaiti en mi,
sigui als seus ulls un llac d'aigua tan clara,
que pugui veure-hi sempre reflectí
aquella estrella clara del matí
que duu pintada a mig a mig la cara.

Les entremaliadures de la T. S. F.

Incidents que hom experimentarà aviat

DIBUIXOS D'AUGUST HENKEL

EL SUBSTITUT DEL SOLITARI

El vell senyor Sistachs, ardent adversari de les Normes de l'Institut d'Estudis Catalans, solia jugar al solitari en havent sopat. D'ençà de la radiodifusió es posa el casc i escolta. És un progrés.

NO SABEN DISTINGIR

Aquí teniu la senyoreta Portusach, dignissima presidenta d'una associació de vestals modernes. Fa aquesta cara perquè li estan collocant una conferència sobre la cura i educació dels infants, des del moment de néixer fins a l'edat de set anys, amb detalls d'un realisme francament esborronador.

(A esquerra)

RADIO-CANÇÓ DE BRESSOL

Resten tan soles quan el papà i la mamà surten en havent sopat. A Nini i Lulú, la seva nina, no els toca altra remei sinó escoltar el concert... La nina aguanta molt, per això la veieu amb els ulls oberts, però Nini sol adormir-se sempre al compàs de les darreres cotitzacions de Borsa.

(A sota)

NO S'HI VAL

L'esbotzo? Després d'esperar durant dues hores per què ens descriguin, *round* per *round*, el combat Valls-Moran, una veu ensucrada ens diu que l'home casat deu preferir els goigs de la llar a la vanitat dels espectacles.

DEPRESSIÓ

Fanny — li varen posar Estafania per tenir el gust de dir-li Fanny, que fa més bonic — es migra per saber el resultat de les curses d'automòbils de la Penya-Danubi, on corre un seu promès, xicot eixelebrat que ai las! no compta amb els sufragis de la família... Però les ondes hertzianes només parlen d'una forta depressió atmosfèrica vers les illes Bermudes.

(A sota)

NO HA ESTAT DE SORT

La senyora Tomaseta ha sentit a dir tantes meravelles del nou invent! Li han explicat que, asseguda vora el seu alt parlant, sentiria el Bisbe com descriu els benifets de l'altra vida. Però no ha estat de sort, la senyora Tomaseta. El primer dia que troba l'onda, en lloc de sentir la santa paraula del Bisbe, escolta la narració de les incidències del partit Vallcarca-Sant Gervasi.

LA INOPORTUNITAT DELS CLÀSSICS

Tot anava molt bé. De la bocina sortien els bonics compassos d'un *shimmy* tocat pel sextet Buixeres... Però de cop i volta—fenomen inexplicable — han començat a ressonar els solemnes compassos d'un coral de Bach, una cosa absolutament imballable. Resultat: una nit malaguanyada.

ESTRIDÈNCIES

Un coratjós paladí de la moral pública, el Sr. Colomines, esperava l'anunciada conferència sobre policia dels costums, que havia de donar el conegut moralista senyor Flaquer. Però, malignitat de les ondes hertzianes, la sola cosa que sent és la veu frescal d'una coupletista que descabdella la teoria i la pràctica del bes en la tenebra.

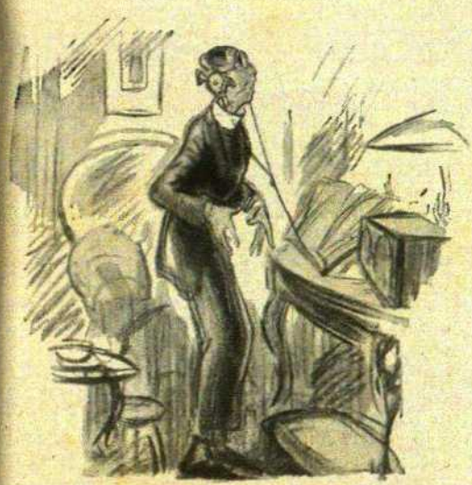

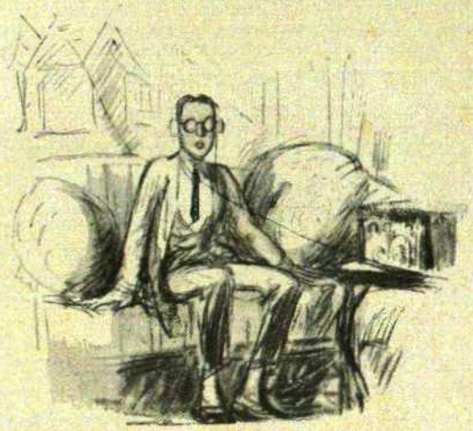

LA NOVA EDUCACIÓ

En Lluïset, aquí el teniu. Seguia amb una increïble atenció les explicacions d'un professor de l'Institut d'ensenyament per radiotelefonia; el tema no era altre que el dels primers pobladors de la Península Ibèrica... Ha estat una sorpresa que ha cuidat de fer-lo saltar del seient la de sentir, sense cap mena de preparació, l'anunci d'un nou *cabaret* muntat amb tots els avenços.

(De *Vanity Fair*)

PERPLEXITAT DAVANT EL COMPLEX

Les senyoretes Agnés i Agneta, eren a punt d'escoltar amb duplicada curiositat, els consells de la senyora Domenech sobre la confecció domèstica de confitures i compotes... Fa estona que s'empassen, amb una mica d'inquietud, una conferència sobre les teories del professor Freud i el famós complex d'Edip, clau de la psicologia sexualista.

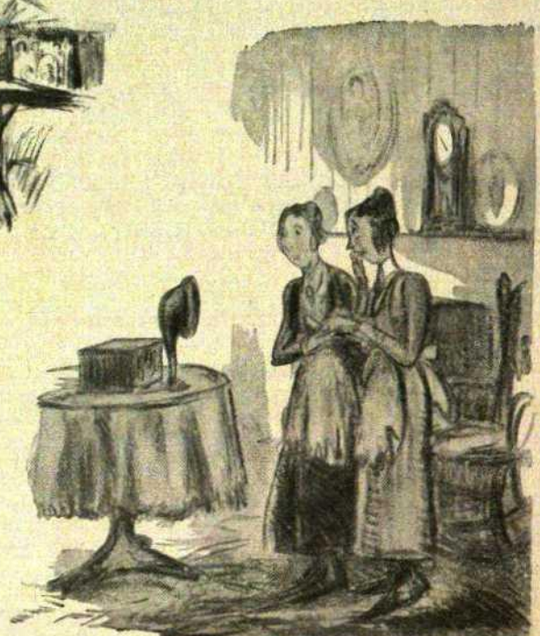

El beuratge màgic

(Faula italiana)

PER WALTER KELLER
TRAD. MARIA SOLÀ
DIBUIXOS DE SZATHMÁRY

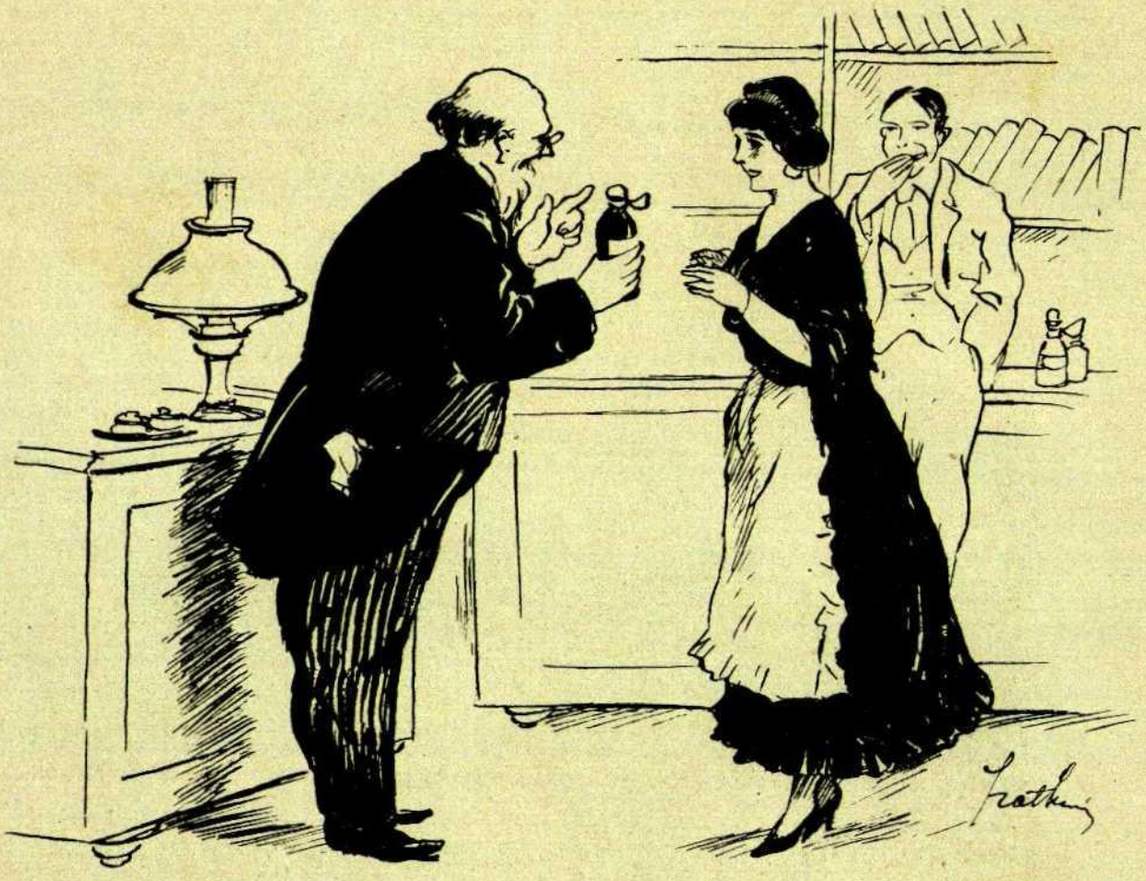

L'experiència ensenya que enlloc hi ha buf de vent ni corrent d'aire si dues portes no són alhora obertes, car diu el proverbi que el vent no entra allí on no té sortida. A l'igual esdevé amb els homes: si dues boques s'obren per canviar paraules vives o injúries, bufarà el vent de les rèpliques malsonants i no finirà la querella fins que una de les dues boques es tancarà.

Heus aquí el què un metge ensenyà, ja fa temps, a una dona jove, que essent vídua s'havia emmaridat amb un home ferèstec i altiu. No tardà molt a sentir ben sovint el bastó damunt de les seves espatlles, car volia dir sempre la última paraula. Un dia es decidí a visitar un metge, i tota desolada es llençà als seus peus pregant-li que li donés el remei necessari per als seus sofriments.

— Ah, doctor—deia ella—cal que primer sàpiga que fa cinc anys era maridada amb un home d'una bondat tal, que no n'hi havia de millor a la terra. Era humil, pacífic, dotat d'un cor excel·lent i bo vers el seu pròxim. Hi vivia com la dona més rica i em tractava a l'igual que una princesa. ¡Oh, Déu meu, quan hi penso les llàgrimes em vénen als ulls! I vet aquí que des de que m'he tornat a casar per ésser de nou mestressa de casa... no, què dic, per trobar-me al carrer i precipitada en la dissort, car actualment, senyor, tinc un marit que no és un home, sinó un llop, sense exagerar; groller i mancat d'intel·ligència. No puc contradir-lo d'una sola paraula sense que em doni la paga amb cops de puny o de bastó. ¡Maleïts siguin el moment i l'hora en què s'ha tractat d'aquest casament!

— I bé, què desitja? — preguntà el doctor.

— Un remei, senyor doctor, per guarir la follia del meu marit, si vostè en coneix algun. No acabaré mai d'omplenar-lo de presents, com els mereixerà Sa Senyoria.

— Bé, filla meva—contestà el doctor—assajaré de socórrer-la en la seva pena si vostè em dóna el preu del remei que li enviaré. Costa tres florins d'or, i li asseguro que el preu és molt mòdic, car el seu efecte és infal·lible. L'experimentarà de seguida, i dintre poc el seu marit estarà curat de la seva follia: aquest llop lladroner esdevindrà una tendra ovella.

— O si, de bona gana—contestà la jove muller—fins cinc o sis florins d'or li donaria en lloc de tres, si calgués. Entre tant prengui com a penyora les bagues d'or que porto a la mà i dongui'm el remei sense el qual no vull entrar mai més a casa.

— Bé — digué el metge. — Tot seguit li serà lliurat. Ep, noi! — cridà a l'ensems a un dels seus dependents, — pren aquesta ampolla coberta de palla, renta-la bé i retorna-me-la.

Fet això, el metge es tancà a una cambra pròxima d'on sortí un moment després amb l'ampolla plena, la clogué amb cura i l'entregà a la senyora tot dient-li:

— Heus aquí la medicina que acabarà els seus sofriments. És un baume màgic, d'una força i eficàcia que superen les de tots els remeis humans... si, per què fins obra de lluny. Si vostè en pren un glop en el moment en que el seu marit entri a la casa i se'l reté en la boca sense engolir-lo (observi bé l'advertiment!), vostè veurà que aquest beuratge màgic descendirà al cor del seu marit i com en pocs dies, potser poques hores, es transformarà en un home pacífic i tranquil.

La muller el remercià mil vegades calurosament i retornà a casa seva, molt satisfeta, amb la preciosa ampolla. Tot just hi era, sentí que el seu marit pujava l'escala. Sense esperar més temps, destapà l'ampolla, prengué un glop de l'aigua màgica i se n'anà tranquil·lament a la feina.

Segons el seu costum, el marit, des de la seva arribada, començà a injuriar-la i a omplir-la de tots els retrets possibles. Mes ella, com si hagués esdevingut sorda i muda, guardà pacíficament l'aigua en la boca, apretant els llavis a fi que cap gota pogués escapar-se. I esperà l'efecte del remei.

Doncs bé, succeí que la poca aigua que la jove muller tenia en la boca, a semblança d'un torrent gelat de les muntanyes, apagà en poc temps el foc de la còlera del seu orgullós marit.

Veient que la seva dona continuava silenciosa, contra el seu costum, tingué per ella mots gentils i acariciadores paraules en lloc dels retrets injustos i cops de bastó amb què la gratificava per les seves rèpliques.

I en adonar-se, després d'alguns dies, que la seva muller no li contradeia per les seves paraules feridores, s'operà en ell un canvi. Arribà fins a prometre-li que la serviria com la mestressa de la casa, que la veneraria com la seva muller. I d'allavors en davant, metamorfosejat, no tingué per ella sinó bones paraules.

Veient el bon efecte del seu remei, la dona, feliç, aixecà els ulls al cel i adreçà del més pregon del seu cor mil accions de gràcies al Creador totpoderós que havia atorgat als homes el do de descobrir remeis tan meravellosos i eficaços.

Més tard, fins s'engolí l'aigua, car hauria cregut cometre un pecat llençant a terra tal beuratge... Començà a parlar a les seves veïnes de la seva eficàcia tan meravellosa, i aquestes, a les quals la volubilitat de la llengua causava també molts disgustos, anaren a llur torn a trobar el metge per comprar a preu d'or el mateix filtre màgic. I l'usaren amb el mateix èxit.

La reputació del beuratge màgic que podia comprar-se a casa d'aquest metge i dels seus efectes sorprenents, s'estengué bentost arreu. Però el metge, un bell jorn, es veié obligat a comparèixer davant el jutge que li preguntà en què consistia el filtre. Va amenaçar amb tancar-lo a la presó per la resta dels seus dies i de fer-li patir les més severes penes per haver comés tan gran malifeta.

El doctor respongué amb to modest i amb perfecta sang freda:

— La seva Il·lustre Magnificència no té raó d'irritar-se, car no he fet res de mal, i innocent de qualsevol crim compareixo davant del seu tribunal. L'aigua que aquestes dones anomenen un beuratge màgic és simplement aigua de la font. Es natural la seva eficàcia perquè mentre es reté a la boca impideix de contestar i contradir, ço que les dones, amb la volubilitat de llur llengua, tenen el costum de fer amb llurs marits. A hores d'ara, mercès a la meva aigua, no han de témer ni cops ni disgustos, i és únicament en això en què consisteix l'encís, la força i la gran eficàcia d'aquesta aigua misteriosa.

UN MOMENT CRITIC PER A EGIPTE

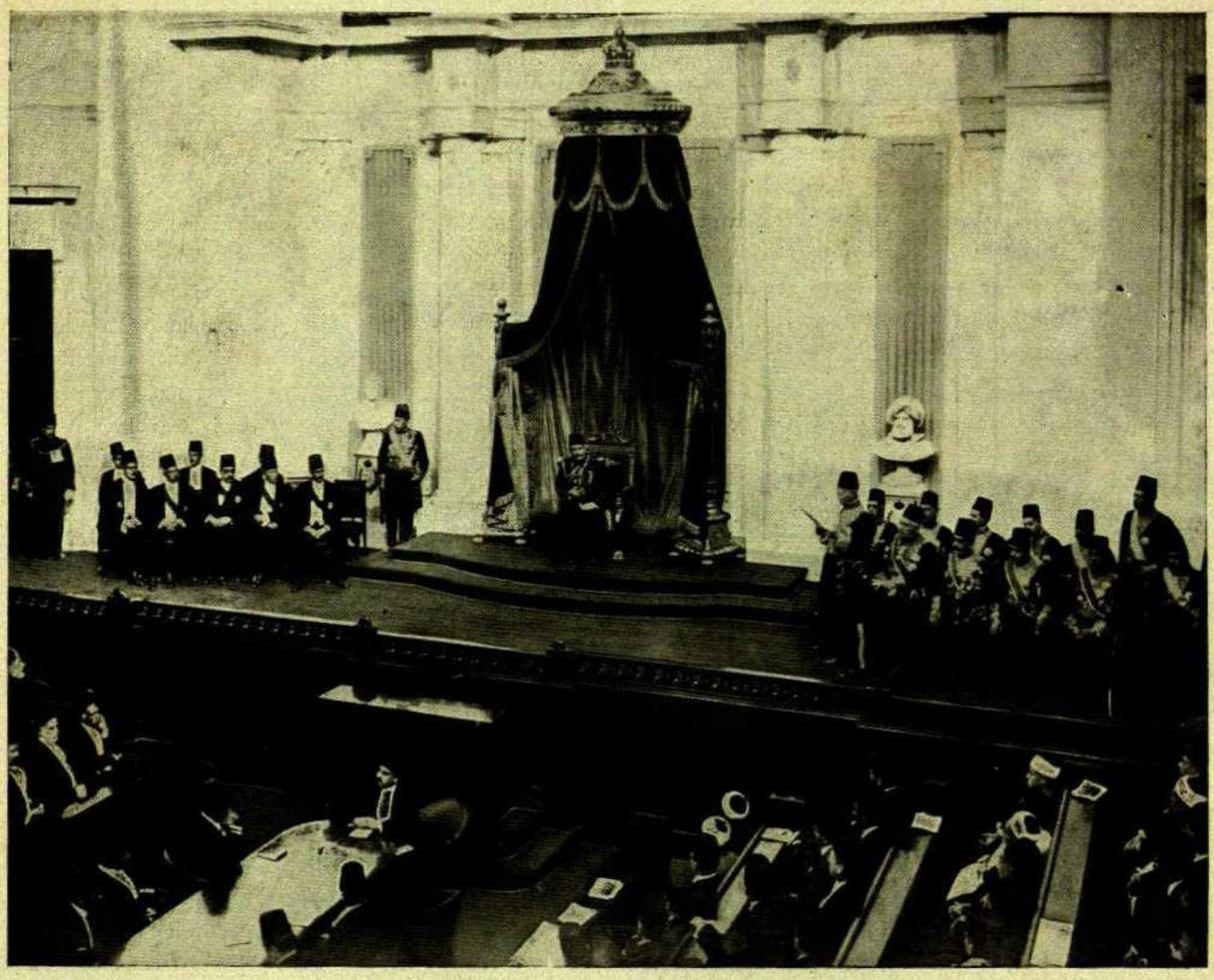

La darrera obertura del Parlament d'Egipte, abans dels esdeveniments que han produït la dimissió de Zaghul Paixà, que en el gravat apareix llegint el seu discurs oficial en presència del rei Fuad, que seu sota el soli. En aquells dies Zaghul, el gran patriota que de bell principi havia manifestat una tendència republicana, davant la correcta actitud del Rei, s'avenia a presidir el govern. La passivitat amb què aquest ha acceptat adés la intervenció britànica, després de produir la dimissió de Zaghul és probable que l'hagi decantat definitivament a la banda de la República.

Les eleccions que han de celebrar-se el mes vinent contribuiran a destriar els camps.

L'assassinat del general en cap de l'exèrcit egipci, Sir Lee Stack, ha fet passar a la vella nació dels Faraons per un moment extremadament crític. El govern anglès, amb una severitat que molts països han jutjat excessiva, ha exigit estretes responsabilitats al govern egipci, Zaghul Paixà ha dimitit i hom tem que els seus esforços per a consolidar la quasi independència del vell reialme del Nil no restin bon xic compromesos... Els laboristes britànics, fent honor a llur significació, han demanat al Parlament que sotmeti la diferència sorgida entre la Metròpoli i la colònia emancipada a la Societat de les Nacions.

Sir Lee Stack, «Sirdar» de l'exèrcit d'Egipte, assassinat pels extremistes del nacionalisme egipci

(Clixés Sanchez Català)

El Charlot que ningú no coneix

PER M. R.

Tots els nostres lectors que són, a la fi, un a un, els que formen el públic, no tenen de Charlot altra idea que la d'un espanta-ocells amb capell bombí que fa tentines pels carrers i «pren» les corbes de les cantonades com un equilibrista, no se sap ben bé si mogut pel vent o influït pels graus de les beneïdes vinyes del Senyor. Realment el lector — fracció insignificant de públic, però que té per la nostra banda tots els nostres respectes — té raó. La idea que s'ha fet de Charlot és la que li pertoca. Ell mateix l'ha creada, l'ha estilitzada, i En Charlot és un ésser viu, i la seva existència té una independència perfecta. Però jo tinc interès de presentar-los el doble de Charlot, aquell qui és un home com els altres, aquell del qual no parla ningú.

El doble insignificant d'aquest famós tronat de Charlot, al qual aludeixo, es diu, en la vida de Club, Mr. Charles Chaplin. Va néixer a Fontainebleau — per casualitat, només per casualitat i perquè els francesos ho poguessin esbombar — vesteix smocking, juga al billar amb Douglas Fairbanks i té un auto particular de carrosseria negra i un xófer nipó.

Aquest ignorat doble de Charlot, viu actualment a Hollywood, en una torre que no té res de semblant amb alguns «brugalows» modestos d'altres artistes com el de Grace Normand, per exemple, sinó que és una estrambótica torre que sembla una morada oriental. Allà tot és calma; els sorolls de la ciutat són lluny i el silenci és tan gran que impressiona. Es troba a dalt d'una muntanyola, molt a la vora de l'estada de Max Linder. Aquí és on viu Mr. Charles Chaplin. Charlot viu abaix entre el brogit, a l'Avinguda La Brea. Entrant a la llindar del seu estudi ja trobeu la marca de fàbrica de Charlot que va executar d'una manera graciosa: es calçà les seves sabates atrotinades i caminà, com ho fa en els seus films, amb els peus ben separats per sobre el ciment encara fresc, el qual ha conservat les empremtes característiques. Després, amb el seu famós bastó, va escriure: «Charles Chaplin, ,au 21st. 1918.» Desde llavors aquella era casa seva, ben pròpia, ben separada de la d'aquell altre, el seu doble, que viu allà dalt d'una muntanyola, fent una vida de desmenjat.

Fa poc que Mr. Charles Chaplin ha explicat a un escriptor de cine, francès, de quina manera havia descobert en ell la existència de la seva doble personalitat. Era l'any 1912 que, seguint les proposicions d'un empresari de Sennett, va

Charles Chaplin, al natural, amb una expressió pensativa que no sospiten pas els seus admiradors.

(Photo United Artistes)

abandonar la companyia de varietés en la qual treballava, com un artista normal i sense duplicitat. Va anar a Califòrnia, contractat amb 150 dòlars per setmana, consignat a l'actual meca de la cinematografia. Els seus començaments foren grisos, molt grisos: cap «ménager» no volia aventurar-se a dirigir-lo perquè considerava que tenia un concepte equivocat de lo què devia ésser l'art mut. Llavors, veient que estava a punt de fracassar, va demanar a Sennett que li deixés fer una pel·lícula tal com ell entenia que devien ésser fetes. I en el primer film ja va inventar-se trucs nous, que anaren bastint al costat de Mr. Chaplin el seu famós doble, conegut amb el nom de Charlot.

Aquesta personalitat anà dibuixant-se clarament. Tot seguit el seu temperament anà perfilant-se: aparegué per primera vegada en un espectacle el llençament al vol de maons, de pastels a la crema, de pasta elàstica per a fer bunyols, i altres elements que fins llavors no havien estat aplicats com projectil. Amb el seu temperament anà prenent un «cachet» personal la seva silueta; començà a emprar el seu bombí, les seves calces, les seves sabates, que ja havien constituït la seva indumentària d'artista de music-hall; que ara serva encara en el seu museu particular, arrossinats, fets a trossos, però acuradament conservats. Des de que la seva nova personalitat eixi a la vida artística, la figura de Mr. Chaplin anà minvant en importància. El seu doble, Charlot, acaparava l'interès del medi en el qual vivia i anava adquirint una fama internacional que feia enveja.

Això ha donat més d'un disgust a Mr. Chaplin, que viu dels milions que li guanya Charlot. Un dia es trobava el primer en un cercle molt tancat de Los Angeles, en el qual homes, gent de fama universal i milionaris hi són admesos. Es celebrava l'ingrés d'un famós atleta de l'Est, al qual foren presentats tots els membres. De sobte, veient en un recó un homenet tot tímid s'adreça a ell i li digué: «Quin és el vostre ofici?» «Sóc artista de cinema.» «Està be, minyó; us desitjo que esdevingueu un segon Charlot.» «I, bé, digueu-me el vostre nom.» «Soc el *primer* Charlot i us agraeixo el vostre bon desig, però no tinc cap interès en esdevenir el segon...»

Ja veieu com la vanitat farda l'havia obligat a posar-se en el lloc del seu doble! Així mateix li passa en la vida d'intimitat. S'ha deixat endur per la popular admiració del seu segon «ell» i procura obtenir dels seus amics y companys paraules que reflectin el reconeixement d'un enginy extraordinari. Expliquen que una certa nit que tenia a casa seva una profusa concur-

rència, va estrenar un fonògraf elèctric al qual posà la placa «Rapsodia hongaresa», de Brahms. Llavors es posà davant del fonògraf, va arranjar-se els seus llargs cabells damunt del front, va estirar-se els punys de la camisa, va saludar els seus convidats i estossegà. Tothom va tenir la impressió que anava a simular el director de la orquestra que reproduiria el fonògraf. I, en efecte, començà a estendre els braços, a inclinar la testa dolçament; després a exasperar-se, a donar cops de peu i estrebades als braços, enviant a volar els punys planxats (com li passarà un dia al mestre Millet si no es conté). I, quan hagué acabat, va inclinar-se davant de l'auditori, un xic lassat i una mica somrient, satisfet de l'èxit sorollós que havia tingut el seu acudit entre els seus amics.

Una altra vegada va haver de sofrir el pobre Mr. Chaplin les conseqüències de la celebritat del seu doble. S'esqueia ésser a París, en un cabaret íntim, vestint un elegant vestit blau; acompanyat d'una dona bellíssima. El jazz-band era il·luminat a tandes, segons l'instrument que dominava, per uns reflectors potentíssims. Sobtadament, Mr. Chaplin s'aixeca i es posa a dansar amb la dona. De seguida fou descoberta la seva presència i els reflectors l'enfocaren a ell sol, que va deixar de ballar al cap d'una estona, enutjat per aquella nova prova de la popularitat de Charlot.

Aquesta situació li dóna a voltes una gran amarguesa. Certa vegada va trobar-se malalt. Els seus amics, entre els quals hi havia Max Linder, anaren a fer-li companyia. «Amics meus — va dir: — la pel·lícula «El clown será la darrera que deixaré fer a Charlot. N'estic tip. Així que l'hagi acabada, el mataré i espero que el món sabrà agrair-me que el suprimeixi perquè ara ja está cansat de veure'l.» Són aquestes paraules reflexes de la comuna característica de Mr. Chaplin i de Charlot: la malenconia.

Charlot, en una actitud característica

Charles Chaplin i Jaumet Coogan, en la famosa pel·lícula «El Noi»

A vegades el pren d'una tal manera que no fa com Max Linder — el gran neurastènic — qui repeteix cent vegades cada matí al llevar-se: «Sóc feliç... estic content!», per a convèncer-se'n, sinó, que es posa a tocar el piano. Sí, senyors, el piano. I a cantar, a cantar en tots els idiomes, simulant-los, escarnint-los, des de l'alemany a l'espanyol, des de l'italià al bangalí. I, segons diuen els seus amics, ho fa meravellosament bo i improvisant sobre el piano les més extraordinàries composicions.

A més, Mr. Chaplin el malenconic, «posa» d'intel·lectual. Un cert dia exclama-va, amb un accent de sinceritat: «Porteu-me un llibre de Beaudelaire, que és el meu poeta preferit.» Fingeix que s'entusiasma pels descobriments científics; fa veure que s'interessa pel treball i la vida de les formigues; i es passa hores i hores mirant-les com viuen; simula un gran plaer en escoltar música, es diu amic de totes les arts i té un diploma d'oficial d'Instrucció Pública que li varen donar els francesos en recompensa del molt que els havia fet riure Charlot.

De totes maneres, a força de patir la popularitat del seu doble, Mr. Chaplin ens és simpàtic, molt simpàtic, i creiem que en tots aquests enganys ara ja s'hi troba en una actitud de sinceritat com si visqués la veritat mateixa. Per això considerem aquest home — deixant al marge totes les simulacions i refonent els dos dobles en una sola persona — i l'estimem en tota la seva gran intel·ligència. Intel·ligència que és, essencialment, varietat. I en Mr. Chaplin la varietat és saturada per totes les games que poden rebre les antenes dels nostres sentits: des de la creació d'aquells tipus, dramàtic i greixós, de Charlot, amb tota la seva psicologia especial, fins a Mr. Chaplin, també amb tota la seva psicologia, el qual sap entregar-se, entre cocktails i cocktails, a la profunda embriaguesa de les melopees russes.

Les morts paral·leles

PER JOAN SACS

DIBUIXOS D'APA

Vet ací que una vegada eren dues germanes sense pare ni mare. L'una es deia Adelaida, l'altra, Carolina.

En morir els pares de les dues germanes, l'oncle Baldomer se les afillà.

Se les afillà a l'Havana, on el seu ofici de governador de l'Estat espanyol el retenia.

L'Adelaida i la Carolina convisqueren amablement amb els oncles i cosins de l'Havana, des de l'edat dels nou i deu anys respectius, fins a la de dotze i tretze. Un veler, aleshores, les portà a Europa. L'Adelaida en un pensionat de monges, a Malines; la Carolina, en un pensionat de monges, de Madrid.

Hom no sap encara avui dia les raons d'aquesta separació tan cruel i extravagant. Hom sap només que els cosins i els oncles de l'Havana estigueren molt contents de desempallegar-se de les cosinetes de Barcelona, i que de bon grat pagaven la pensió de les dues orfanetes. Hom sap només que mentre les dues criatures convisqueren amb els parents de l'Havana, l'oncle i la tia es barallaven sovint i que després la calma tornà al palau colonial.

L'Adelaida i la Carolina, però, sofriren, s'enyoraren, emmalaltiren i ploraren sense conhort durant el primer any de llur separació, perquè ambdues s'estimaven tant, que la cordialitat sincera i noble dels cosins i dels oncles de l'Havana els semblava un aigualiment d'afecte tan bon punt el comparaven amb llur mutu amor.

L'Adelaida era freda, inconscientment altiva, amatent i àdhuc desitjosa de sacrifici i d'heroicitats. Res no la feia recular quan la convicció o el sentiment estaven en qüestió. Hauria arribat, si hagués calgut, fins a la crueltat.

La Carolina era flonja: obria els braços, acotava el cap com aquell que trenca el son i s'abandonava, es lliurava tota, tota, tota.

Ambdues havien passat moments de delitós adoloriment abraçades, plorant la sort de llur dissort; plorant llur isolament i esquerperia en mig d'una família honesta i digna, encara que pervinguda; enyorant la casa pairal del carrer d'Ataülf, a Barcelona, enyorant els pares, solemnes, i el saló de reps verd amb mobles de caova; enyorant el terrat amb les clavellines, i les fúcsies, i la maria-lluïsa, i aquella gruta artificial amb un Neptú de guix que s'assemblava al masover de Sant Celoni.

Belles coses, santes persones atapeïdes de solta i radiants de simpatia — quin contrast feien amb aquella societat antillana i oficialesca que es mou, parla i esternuda com aquell que recita les taules de multiplicar o el trisagi, on tot és convencional, res no té arrels d'humanitat, i el piano negre no té aquell desgast que descobreix la caova, com la descobria el piano de la saleta blava de la casa de Barcelona. — Aquell desgast que valia un imperi perquè era el desgast dels contactes de la difunta tieta Carlota i del gairebé oblidat avi Salom, gent tan avinent a les abraçades i manyagueries...

Oh, dolor, dolor, dolor, — oh, llàgrimes, llà-

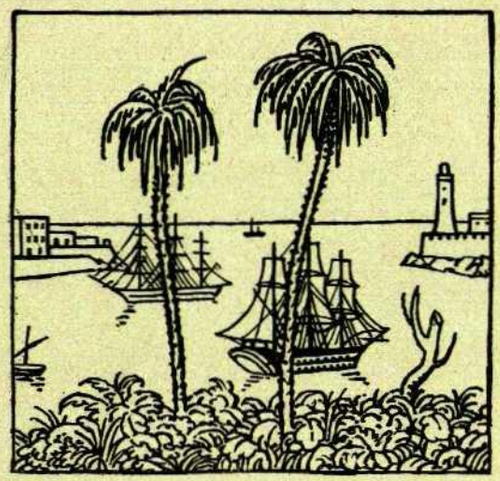

grimes, llàgrimes, i sentiment, i desconhort de no poder ja anorrear-se en els genolls o en el pit de la Carolina, de l'Adelaida — tan separades, tan llunyanament sepultades en aquelles tones cúbiques de monastisme presidiari.

Les vacances, ¿foren un lenitiu o un excitant per a aquest enyor? Les vacances foren cada estiu un deliri, una bogeria amorosa.

Les vacances reunien la Carolina i l'Adelaida a casa els oncles materns de la Plaça Reial, a Barcelona; l'oncle Milà i la tia Clotilde, tan benèvols, tan solícits i tendrívols, plorant d'ama-

gat la malaurança de llurs nebodetes i deixant fer el ploriqueig de les òrfenes, perquè es feien càrrec...

Ah, aquella Barcelona carissima, retrobada amb la Carolina, amb l'Adelaida: ¡era el centre de l'Univers, el Paradís! ¡Que ben establertes estaven les pedres, els maons i l'arrebossat de les cases barcelonines i el baladrejar del Pla de la Boqueria! Tota l'Eternitat s'engrapava i es comprenia ací i allà d'aquella Barcelona tan densa de significació — ¡tant, que talment semblava que hom ne paladejava la transcendència, la mastegava, la païa i l'assimilava per vies d'enteniment o tan sols d'esguardament!...

Els diumenges hom anava a Sarrià amb la diligència. Hom menjava coses suculentes i d'aroma fort — més, molt més denses i suculentes que les menges del convent, — substàncies més eloqüents que els Cicerons i els Kempis tan pendonejats al pensionat. Hom corria pel jardí i per l'hort, de vegades amb les noies de la Torre Bonica, sovint totes soletes; hom s'enfilava als arbres i collia prunasses i taronges verdes; hom donava blat de moro a les gallines; hom s'ajeia per terra i descobria meravelles de vidre i de llum en la claror blava del cel; hom tremolava de terror en evocar, a cada moment, la tragèdia de la separació, al començament dels cursos; hom saquejava la biblioteca de l'oncle Milà; la gran esfera terràquia era explorada cap al Nord; hom cobria de tinta l'indret on s'esqueia la vila de Malines, hom ne gratava el nom, hom l'apunyegava... hom es besava a la boca, xuclant... xuclant..., els ulls clucs, la pensa absent, i abraçant-se l'esquena i la cintura inefablement.

En tornar a Barcelona, els sotracs de la diligència no deixaven a la fi de provocar el son de les germanes. Ben apretadetes, ambdues evocaven la diada en somnis estrafalaris, on Sœur Adèle o Sœur Eugénie prenia el lloc d'un senyor de copalta que a les pintures de la galeria del jardí de Sarrià assenyalava el Vesubi en erupció o les ruïnes de Palmira. Sœur Adèle brandava la palmeta com el senyor del copalta brandava el seu bastó, i, tot mostrant el volcà ardent, deia: — *Voici, Mesdemoiselles, la syntaxe en éruption.* — La tia Carlota semblava aprofitar això de la sintaxi per a sacsejar les orfanetes i dir-los amb gran entusiasme: — Mireu, nenes; ¡ja es veuen els llums de Barcelona!

La Carolina i l'Adelaida es casaren, després de sis o set vacances. Els oncles de la Plaça Reial i els oncles de l'Havana les casaren. Elles gairebé ni se n'adonaren. La Carolina es maridà amb un professor suec, molt amic de la gent de l'Havana: un bon home, un savi. El govern suec envià els nuvis per tot el món, en missions diplomàtiques que els donaren nom, una minsa fortuna i molta consideració social i filologia. A les velleses s'establiren a La Haia, al costat d'un parc nacional, tot encatifat de molsa, tot empaliat d'arbres enormes, tot poblat de cèrvols mig lliures, tot amarat de pluja i de fred, cobert de boi-

res cristallines i nacrades; en una preciosa caseta, tota feixuga de confort i tranquil·litat, sense fills, sense amor, sense rancúnia, amb una mútua estimació que enamorava.

L'Adelaida es maridà amb un boter de la Barceloneta, un milionari d'abans de la filoxera. L'Adelaida odiava el marit — però era una dona tan honesta i mare de tantíssims fills, que el ma-

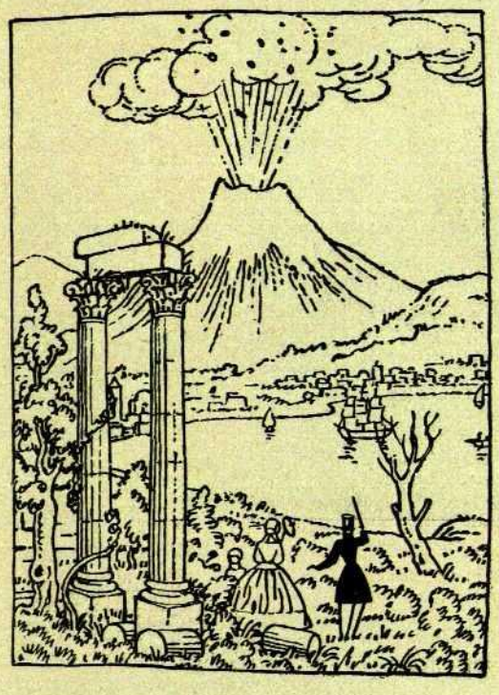

rit no se n'adonà ni l'Adelaida tampoc, i ell fou feliç, com mereixia.

La Carolina i l'Adelaida, esclaves ingènues i conformades de llurs deures conjugals, no negligiren, però ni gota, llur mutu amor. S'adoraven per carta. La vida familiar era bona, els marits eren els millors del món; però llur amor era d'un altre món — i n'era l'esperit. — Les cartes anaven i venien setmanalment. Els retrats anaven i venien anyalment. Les dues germanes posseïen una iconografia gairebé cinemàtica de la tieta Carolina i de l'Adelaida, i dels marits, dels fills i dels néts: totes les lentes metamorfosis de l'edat estaven enregistrades fotogràficament sobre les parets de la saleta i dins els àlbums; totes aquestes transformacions estaven comentades, sospesades, analitzades. Totes les vicissituds de les dues famílies eren conegudes de l'una banda i l'altra amb completa minuciositat; totes les malalties, totes les primeres comunions, tots els vestits nous i els canvis de criats, i la resta, tot era de banda i banda assabentat; àdhuc s'havien canviat fotografies dels interiors i de les façanes dels edificis, dels mobles, dels encontorns; els periòdics de Barcelona omplien la casa de La Haia; les joguines de La Haia omplien la casa de Barcelona.

Un dia fou un dia, dia solemne i sense parió. El marit de la Carolina volgué sorprendre-la amb la bella decisió d'un viatge a Barcelona, i aleshores s'esdevingué un daltabaix del sentiment. Tota l'apaivagada sensibilitat de les germanes es commogué; totes les melangies i enyors, totes les dolors somortes es remogueren; i a l'un extrem i a l'altre d'Europa les llàgrimes rebrollaren abundoses a l'anunci de les grans, de les enormes vacances d'aquells vellets. No hi hauria energies per a resistir tantes i tan fortes emocions: reveure l'Adelaida i conèixer el seu marit; reveure la Carolina i conèixer i tocar i sentir el seu marit; conèixer i poder abraçar els fills i néts de l'Adelaida, poder parlar-se i donar-se les mans i seure a l'entorn de la mateixa taula i dormir sota un mateix sostre i despertar-se un dia darrera l'altre, durant qui sap quant temps amb el mateix encis...

Per un refinament del pudor familiar, la Carolina volgué avençar enganyosament l'arribada a Barcelona, volgué evitar l'encontre cohibidor de l'estació del carril, volgué gustar a pleret l'efusió viva i desbordada en el si de la família barcelonina atrapada per sorpresa en la normalitat del viure quotidià.

En realitat, la sorpresa fou immensa. La Carolina i el marit arribaren; la cambrera els introduí al saló i els féu deixar el nom; nom fals, nom d'astúcia, a fi que el retrobament fos més gros. Al saló tot trepidava i brunzia de desig, perquè l'Adelaida i la Carolina s'anaven a abraçar després de tants i tants anys de separació. Al defora del saló, dintre el pis, es sentia una xerrameca eixordadora de gent gran i gent menuda, un soroll de vaixella i de tràfecs diversos que prou delataven els preparatius formidables que en aquella casa hom feia per a rebre l'endemà aquells forasters d'upa i de fervor, que ja eren arribats.

I, tota intrigada, l'Adelaida entrà al saló; una Adelaida falsificada, desconeguda, una Adelaida que no tenia la fesomia de cap de les seves fotografies, ni cap dels seus gestos més que espressius d'aquells temps, ni el so de veu, ni el llenguatge ni res d'aquella caríssima Adelaida que la Carolina tenia clavada al cor. I la Carolina tampoc era, ni de lluny, la mateixa: no era reconeguda, no era autèntica, no era altra cosa que una senyora esquifida i estranya, estram-

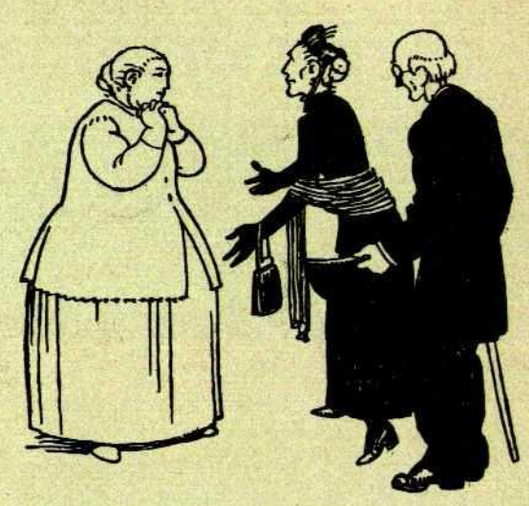

bòtica, sense parla, acompanyada d'una mena de senyor més estranger que el Carnestoltes. Calgueren les vacil·lacions, les barroeries de l'emoció perquè les possibilitats d'una Carolina i d'una Adelaida s'insinuessin, perquè l'aclariment es precipités i les germanes es volguessin reconèixer i es volguessin llençar en braços l'una de l'altra, en una abraçada necessària...

Uns minuts després, les llàgrimes tornaven a brollar a torrents; però ja no en comú, com en temps llunyans, sinó als extrems antípodes d'una profunda desil·lusió. L'Adelaida i la Carolina s'havien mort l'una per l'altra des de ja feia molt de temps — i ningú no els ho havia fet saber.

Als subscriptors del D'ACÍ I D'ALLÀ els assabentem que tenim ja relligats i a la seva disposició tots els volums que ens han entregat fins a fi del proppassat novembre

Una Necròpoli de Tarragona

PER JOAN RUIZ I PORTA

HAN esdevingut, l'any prop passat, 1923, dos grans fets arqueològics: la troballa de la cambra sepulcral de Tu-Than-Kamen, a la «Vall de Reis» (Egipte), i de la Necròpoli romano-cristiana, de Tarragona.

L'una i l'altra vénen a ésser com dues potents faroles que deixen veure, ben clar, per dins de la boira — a vegades massa espessa — del camp de la Història i de l'Arqueologia; i allò que ha estat pels historiadors una hipòtesi, avui és una evidència.

La contradicció, la confusió, més ben dit, que aparexia en la cronologia dels reis de l'Egipte, la desfà la presència de la tomba de Tu-Than-Kamen, articulant-la de tal manera, que mai més ningú podrà desmentir la dinastia egipcia en quan es refereix a l'esmentat personatge, i això és d'una gran importància tan gran com el del tresor incalculable que hi ha trobat l'eminent egiptòlec Mr. Oward Carter.

La Necròpoli tarragonina té, també, una transcendència extraordinària, tota vegada que del seu estudi n'esdevé el coneixement de l'organització social romano-cristiana, a Tarragona, durant els segles que van del I al IV, de la mateixa manera que es coneix, gairebé fins als detalls, tota la civilització del temps de l'Imperi a l'Hispania Tarragonesa, amb el sol estudi de l'epigrafia existent en el Museu Arqueològic d'aquella ciutat.

Quant, pel març de l'any passat, vaig visitar per primer cop la Necròpoli, la impressió que vaig rebre va ésser fortament colpidora.

Mai, ni en somnis, podia suposar que la troballa fos tan formidable, ni per la quantitat i riquesa dels sepulcres, ni per la importància artística dels monuments. Dues criptes, unes thermes, monuments sepulcrals de grandioses proporcions, una *villa,* cipos i laudes, làpides i estel·les, àmfores i vasos, ceràmica i orfebreria, columnes i capitells, dos armaris-vitrines plens de lacrimatoris, d'ungüentaris, de gresols, *pondus,* monedes, i, en un mot, un veritable Museu.

El camp de les excavacions

Tot aquest tresor no es sabia on s'esqueia, i han hagut de transcórrer setze segles per que fos descobert.

Un sepulcre cristià

D'enterraments isolats, a Tarragona, se'n trobaven i se'n troben sovint i ben importants.

Hom ignorava, però, on es feien les incineracions, ni, més tard, les inhumacions, és a dir, on era el cementiri general d'aquella època, que s'estronca en proclamar l'Emperador Constantí el triomf del Cristianisme. En aquell instant, l'Església ordena que els enterraments es facin en fossars bastits al redós de les esglésies, amb l'excepció, que perdura, dels bisbes i personatges, que des del segle V són enterrats dins els temples.

L'any passat, en emprendre, a Tarragona, les obres per a la monumental Fàbrica de Tabacs en extensos terrenys de la vora del riu Francolí, tocant la carretera de València, que és la mateixa via romana *Aurèlia,* en arribar als tres metres de fondària varen començar a sortir, arreu, abundosament, tombes i sepulcres de tota mena, des dels de modesta àmfora, als opulents de marbre i mosaic, d'aquests, sobretot, dos exemplars magnifics de teselles de vidre de color, molt superiors en mèrit artístic als de Dènia i Coscojuela de Fantova (Osca).

En la Necròpoli s'hi ha descobert un robustíssim mur de carreus romans, a la banda del Francolí, que li servia de defensa en les inundacions.

Primer s'hi enterraren els grecs; després, sens tocar per a res aquests enterraments, com formant un pis damunt, s'hi construiren les tombes dels romans del temps del paganisme, i damunt d'aquests enterraments, els dels cristians, destruïts desapiadadament per les invasions barbàriques.

Aixi s'explica que aquests últims monuments apareguin tan horriblement profanats, i que els de les capes inferiors hagin restat intactes.

És ben dolorós que no s'hagin pogut continuar els descobriments, que hi deuen ésser en quantitat esbalaïdora, i que ara, amb la construcció de la Fàbrica de Tabacs, restaràn allí ocults per a sempre més.

Lauda sepulcral cristiana, de mosaic fet amb teselles de vidre de colors.

Sepulcre de marbre blanc, d'un sol bloc, conegut pel sepulcre dels lleons.

(Clixés Arxiu Mas)

LES ELECCIONS ALEMANYES

ALGUNS DELS SISTEMES DE PROPAGANDA

Les eleccions celebrades darrerament a Alemanya han donat un resultat falaguer per a la pau d'Europa: els dos extremismes (nacionalistes i comunistes) han estat derrotats a benefici, naturalment, del centre i dels socialistes governamentals.

Cap dels partits va plànyer la propaganda. Els pasquins i els manifestos, mitjans corrents a tot arreu del món on hi ha un mínim d'esperit democràtic, varen ésser reforçats amb un sens fi d'invents més o menys *kolossals*.

Les fotografies que reproduïm donen una idea clara d'algun dels embalums que circulaven pels carrers de Berlin i d'altres ciutats de l'ex-imperi. Hom veu que guiats per llur pruïja de desvetllar els sentiments polítics de llurs conciutadans, els directors dels partits mobilitzaren camions, cotxes i, àdhuc, vagons «capitonnées».

L'un rètol deia: «Voteu pel Centre. És el partit de l'alliberament del Rin i del Ruhr!»

L'altre clamava: «Salveu Alemanya! ¡Voteu pel partit nacionalista alemany!»

El gran vagó aconsellava amb lletres enormes: «Penseu-vos-hi! Voteu pel partit democràtic alemany.»

Sempre ha estat així; a Alemanya i a tot arreu. Tots els partits es presenten com a salvadors de tots els naufragis i com a panacea de totes les malalties. El públic, malgrat la seva suggestionabilitat, no sol fer gaire cas de les propagandes cridaneres i ràpides. Ordinàriament entra en el període electoral, duent un prejudici prou arrelat per ressistir l'onada dels discursos, el xàfec dels impresos i la sageta dels pasquins.

Aquesta propaganda, àdhuc en països com el nostre especialment impressionables, excessivament susceptibles, necessita un cert temps per a donar fruits que valguin la pena. Ha d'imitar més aviat la plugeta persistent i tot just remorosa de l'hivern, que no la gotellada breu, sonora i torrencial de l'istiu.

Tornant a les eleccions alemanyes, hem de constatar que llur resultat ha estat ben rebut als països aliats que hi han volgut veure una disposició menys esquerpa davant el problema de les reparacions. Fóra exagerat, tanmateix, que ningú cregués que un govern com el que s'ha format a Alemanya després de les eleccions, pot arribar a una ràpida intel·ligència amb Herriot i amb Baldwin.

La descoberta d'armaments i de fabricació clandestina d'ametralladores, feta per les Comissions interaliades, ha vingut a esvair les il·lusions que potser acabaven de reeixir en alguns cervells optimistes. La conseqüència immediata d'aquesta descoberta — que, per cert, ha produït una viva agitació en una part de la premsa francesa i ha obligat a Herriot a decretar mesures contra *L'Eclair* — ha estat l'acord dels aliats de no evaquar Colònia.

UNA SUGGESTIÓ OPORTUNA QUE PERMET COMBINAR L'ESTIL ANTIC AMB L'APARELL MODERN

La T. S. F. és una invenció deliciosa, certament. Per ella, gràcies a ella, moltes llars, fa poc temps desertes o poc habitades, han tornat a presenciar la reunió familiar, en haver sopat, com en els temps patriarcals. Però els aparells de T. S. F., àdhuc els més cars i perfectes, no tenen una presentació massa decorativa. Llur aparició al mig d'un moblatge de bon estil, sol produir l'efecte d'un xiulet estrident al bell mig d'un *pianissimo* de concert. Joan Busquets, l'amatent moblista i decorador, de Barcelona, no ha pas deixat d'adonar-se'n i ha construït alguns models de caixes aptes per a combinar en un incògnit discret que encara pot augmentar els prestigis del nou invent, els aparells de T. S. H. amb tots els seus cargols, bobines, fils... Contempleu les dues caixes que reproduïm i digueu-nos si hi ha millor manera d'introduir, en un medi refinat, el receptor d'ondes sonores. No duptem que les dames preocupades — dignament preocupades —en l'agençament de la casa, aprofitaran la solució que els ofereix el moblista Busquets per a seguir el corrent sense necessitat de rompre una harmonia aconseguida, potser, a còpia de recerques i de provatures

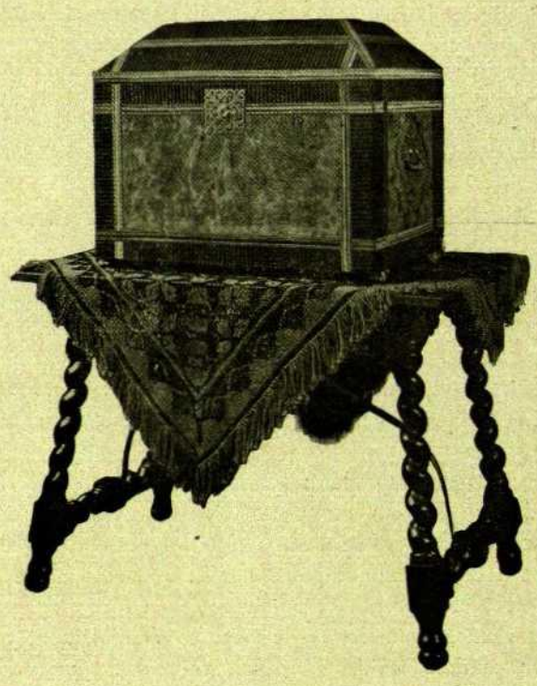

NO OBLIDEU AQUESTA SOLUCIÓ QUE US BRINDA EL MOBLISTA

JOAN BUSQUETS

REPRODUCCIÓ DEL MODEL 4 LÀMPARES

"RADIOSON"

que ha fet famosa aquesta marca nacional

Els aparells receptors de T. S. F. de cost més elevat, no aconsegueixen superar les qualitats que el caracteritzen com a Seletiu, potent i senzill

Manufactures "Radioson" - Consell de Cent, 324 (entre Passeig de Gràcia i Clarís)

SOCIEDAD DE PLACAS Y POLVOS PARA SOLDAR, S. A. Teléfon 636-S. M. — Pere IV, 77-S. M. BARCELONA

UN LLIBRE ESPERAT

LA T. S. F. A L'ABAST DE TOTHOM

Per AGUSTÍ RIU
Pòrtic d'en CARLES SOLDEVILA
Pròleg de ROSSEND SAGRERA

§

Per a construir un aparell de Telefonia sense Fils, cal comptar amb l'ajut d'un bon llibre, i aquest és «LA T. S. F. A L'ABAST DE TOTHOM», escrit en català per Agustí Riu, l'instal·lador de l'estació de l'Hotel Colón

Forma un elegant volum de més de 250 planes, il·lustrat amb 91 gravats inèdits, enquadernat amb portada a tres tintes, i es ven al preu de *5 pessetes* en totes les llibreries de Catalunya i en la casa editora

EDITORIAL POLÍGLOTA
PETRITXOL, 8

RADIOTELEFONIA SUPREMA

Exclusiva dels receptors i accessoris

B E L L

Nom màgic, encant de la llar. Durant les audicions radiotelefòniques dels concerts internacionals i locals celebrats diàriament, pot gaudir-se del més gran plaer, oint música amb un receptor de la universalment famosa marca

B E L L

N'hi ha de tots preus i de diferents capacitats, construïts amb una perfecció tècnica tan acurada, que permeten oir els sons amb perfecta claredat i admirable modulació. Els receptors i accessoris BELL són d'un bon resultat, indefinit i immillorable. Heus aquí la seva millor garantia.

EXPOSICIÓ I VENDA:

Casa SUPREMA - Pelayo, 56 - Barcelona

(Davant de l'Estació del Ferrocarril de Sarrià)

ASMATICS : BRONQUÍTICS
TUBERCULOSOS

si voleu lliurar-vos de vostres malalties feu sempre ús del

XAROP VIAN

compost amb extrets de diverses plantes medicinals, les quals tonifiquen els bronquis i pulmons, fent desaparèixer la irritabilitat i infecció, sens causar perjudici a l'estómac.

Laboratori «El Siglo»
Carrer St. Pau, 33, Barcelona

¡ Juventut perpètua !

Cutis vellutat : Escot eburni : Mans i braços mòrbids

s'obtenen amb els Productes

PECA-CURA

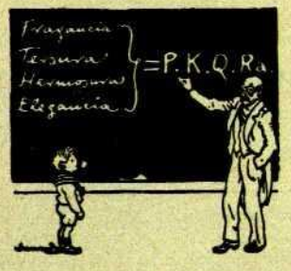

Crema *Sabó*
Pols *Loció*
Massatge facial : Aigua Colònia : Aigua cutània
De perfum elegant, fi i persistent

CORTÉS GERMANS
BARCELONA

BODEGUES SALVADOR MOYA BARCELONA

Vins fins
de taula

SANT QUINTÍ
i
SANTA ANNA
Vins generosos
i espumosos
Especialitat
en
MOSCATELL
MALVASIA
LACRYMA CHRISTI
VERMUT MOYA

Demaneu-los
en Colmados
i Ultramarins

BODEGUES: SALVADOR MOYA
Avinguda d'Icària, 177 : Tel. 46 S. M.

B A S & TARRIDA

SASTRERIA
CONFECCIONS
GÈNERES
DE PUNT
CAMISERIA

FERRAN, 24 i 26
TELÈFON 109 A:
BARCELONA

FLUJO BLANCO

Visiteu l'exposició d'aparells de T. S. F. de les grans marques

BELL
ATWATER-KENT
GAUMONT
TRANSAT
RADIO-MAXIM
RADIOSON, etc.

Altaveus i difusors:
BROWN
TELEFUNKEN
LUMIÈRE
WESTERN-ELECTRIC
ELGEVOX
AMPLION, etc.

Aparells de galena de 12, 14, 18, 20, 30, 80, 180 pessetes, etc., etc.
Accessoris i peces soltes, Esquemes i instruccions a la disposició dels senyors clients

A la
Llibreria Subirana - Portaferrissa, 14

ANÈMIA Clorosi, debilitat, inapetència, convalescència i la pobresa de sang, es curen prenent el poderós tònic re-constituent GOTES ROYEN
(sanguínees)
De venda en Farmàcies i Centres d'Específics
LABORATORI HIGIONE
DIPUTACIÓ, 73
BARCELONA

TOS Catarros, Bronquitis, Asma, Refredats, Tos-ferina, Grippe, es curen prenent l'acreditat medicament AIXAROP FIGRAN
De venda en Farmàcies i Centres d'Específics
LABORATORI HIGIONE
DIPUTACIÓ, 73
BARCELONA

AGUSTÍ CASTELLS
HULES DE TOTES CLASSES, RASPALLS, PLOMERS, JUGUETS I PERFUMERIA
Portaferrissa, 18 : BARCELONA : Telèfon 1983 A.

BAS & TARRIDA
SASTRERIA
CONFECCIONS
GÈNERES DE PUNT
CAMISERIA
FERRAN, 24 i 26
TETÈFON 109 A.
BARCELONA

LAVABOS, BIDETS, BÁNYERES, ETC.
S. VERDAGUER
Ronda Universitat, 9

ELEVADORS CASADEVALL
Per pressió d'aire comprimit
Demaneu detalls i pressupostos als únics importadors de les làmpares
LEMIC, Societat Anònima
Muntaner, 1 : Tel. 2933 A.

FORN DE MONTSERRAT

PASTISSERIA — CONFITERIA
BOMBONERIA — LICORERIA
OBJECTES D'ART

Passeig de Gràcia, 96. — Telèfon 11 G.

El Sabó d'Ametlles

OROCREMA

és d'ús indispensable en el tocador, per la puresa dels seus components

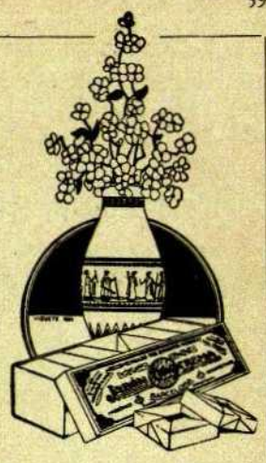

Sarna i Ronya

es curen en 10 minuts amb l'acreditat
SULFURETO CABALLERO

CROSTES-PEGADELLA
ERUPCIONS DELS INFANTS
es curen amb rapidesa amb
DEPURATIU INFANTIL
i PASTA POROSA

VENDA:
Farmacia Caballero
Assalt, 86-BARCELONA
I A TOT ARREU

Advertim als nostres subscriptors i lectors que l'Administració de D'ACÍ I D'ALLÀ està confiada a la

Llibrería Catalònia

Plaça de Catalunya, 17
BARCELONA

BAS & TARRIDA

SASTRERIA
CONFECCIONS
GÈNERES
DE PUNT
CAMISERIA

FERRAN, 24 i 26
TELÈFON 109 A.
BARCELONA

DEPILATORIO BORRELL

Sens molèstia treu el pèl o pelussera i mata la rel sens irritar el cutis

A. BORRELL
Assalt, 52 — BARCELONA
i en totes les perfumeries

FÁBRICA DE PRODUCTES CERÁMICS

RAJOLES I ARTICLES DE CONSTRUCCIÓ

CASIMIR VICENS

DESPATX:
Carrer Tallers, 72
FÁBRICA:
Carrer Benavent,
pròxim a Travessera Sans
Teléfon 5090 A.
BARCELONA

CARLES TUTUSAUS

OPTIC-FABRICANT

ESPECIALITATS:

Ulleres per a auto : Montures Conxa : Montures Galalíthe Montures xapades d'or de 18 kilats : Cristalls tòrics : Cristalls Felegich : Binocles per a teatre i camp : Baròmetres : Termòmetres : Estoigs : Lupes : Cadenes : Graduació gratis de la vista

BOQUERIA, 22 — *BARCELONA* — *RAURICH, 2*

CASA PUJOL

Hospital, 41

SASTRERIA
per a homes i nens

la més barata i millor assortida.

Especialitat en uniformes de totes classes.

VISITEU-LA ABANS DE FER VOSTRES ENCÀRRECS

La Marca PLATA Pompeia és una garantia de bona adquisició. Val tant com dir: Bon acabat. Duració indefinida : Preus de fàbrica

UN
PRESENT
EXQUISIT
per a les persones amb qui vostè vulgui quedar bé, el trobarà infal·liblement a l'exposició de la casa

J. B. MODOLELL

Vaixelles, Coberteries, Objectes de fantasia per a Bodes, Tornabodes i Bateigs

DIAGONAL, 460
(entre P. de Gràcia i Rambla Catalunya)

BLASTOPHONTES

Llocs de venda: Vicens Ferrer i C.ª; Fills de J. Giralt Laporta; J. Petit; Tallada, Llofriu i C.ª; Tort i Matamala; Figueroa i Carol; Trinitat Lapevra; Magatzems «El Siglo»; J. Font i Tort, Lauria, 8.

Tipografia Emporivm, S. A. - Ferlandina, 9 i 11 - Telèfon 5329 A. - Barcelona

¿Que ens diuen les ratlles de la mà?

En altre temps es pretenia llegir en elles el pervenir. Avui, molt més que aqueixes ratlles, ço que ens interessa i sedueix és la suavitat, la blancor i la fragància exquisides que el Sabó Heno de Pravia comunica a les mans que l'usen. És el predilecte de totes les persones de bon gust.

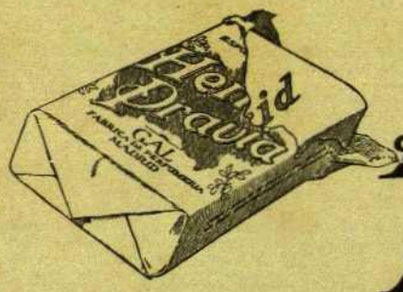

Heno de Pravia

Es un sabó pur, sense barreges ni adulteracions de cap mena. El seu inconfundible perfum es manté tan intens al final com al principi de la pastilla. Si vostè compra una capsa de tres pastilles, observarà, en consumir la tercera, que amb el temps ha millorat en duresa i fragància. El veredicte del públic és unànim en reconèixer aquestes bones qualitats.

1'50 ptes. pastilla

Demani-s a les perfumeries i drogueries. - Perfumeria Gal. - Madrid

PURÈ PERMANYER.

El millor aliment per a nens, ideal en epoca de creixença. Per sa facil digestio i per el seu poder nutritiu està indicat ademés als malalts del estòmac i convalecents d'enfermetats greus.

CLARÍS, 40
(Xamfrà al carrer Diputació)
BARCELONA

Casa especialista en confeccions i installacions d'Antenes per personal idoni

Demostracions — Audicions

Receptors «La Antena», de cristall i vàlvules, garantitzada la recepció Tot el referent a Radiotelefonia, a preus veritablement sense competència

Seccions de remeses a províncies i de consultes, a càrrec de Don Manuel Marín, Cap d'Explotació dels Telèfons de la Mancomunitat de Catalunya

A. CASAJUANA

DIPUTACIÓ, 279 :: BARCELONA

AGENT DES DE 1909 DEL

Ford

L'AUTOMÒBIL UNIVERSAL

CONSTRUCCIO DE CARROSSERIES

CAMIONS : OMNIBUS
INDÚSTRIA, & &
DES DE 700 PESSETES

TRACTORS : MAQUINÀRIA AGRÍCOLA
ARADÈS OLIVER